

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Västgöta, Södermanlands, Hallands och Blekinge
Språk och Vägslag i samband med verksamheten
medel till det

Acc. N:o 200
900

Folkmittmen

frim

Brun brad

intervjuade 1923-24

av J. Enges.

J. Enges.

Första haffet.

(886)

Första häftets innehåll.

Tottarps socken:

Anders Jönsson, Kabbarp	sid. 1
Hans Svensson, Kabbarp	5
Kjersti Andersson, Tottarp	9,81
Bengta och Olof Jeppsson, Tottarp	21
Lars Persson, Tirup	33

Burlövs socken:

Elsa Olsson, Åkarp	37
Jöns Nilsson, Ålderdomshemmet, Arlöv	45
Hans Almgren, Burlöv	53
Hanna Persson, Burlöv	61
Anders Jakobsson, Burlövmölla	77
Register	85

Anders Jönsson.

Kabbarp 8, Tottarps socken.

Husägaren Anders Jönsson är född å Kabbarp n:r 12 år 1850. Föräldrarna varo muraren och borstbindaren Jöns Svensson, av det s.k. Jonsingsläktet, och Malena Andersd:r, (dotter till riksdagsmannen Anders Nilsson i Tottarp 1788-1858). - Anders Jönsson tjänade på olika gårdar i socknen, och köpte 1880 ett av de då tämligen nyuppförda husen på Kabbarp n:r 8 i närheten av folkhögskolan Hvilan. A.J. har i många år arbetat i Alnarps park och trädgårdar och hade då en halv timmes väg till den dagliga arbetsplatsen. Han blev år 1916 medaljerad jämte ett stort antal trotjänare å Alnarps.

Behandling av kreaturen

till Pål Nils¹⁾ i Tottarp på 1860-talet.

Ja tjente for dränj te Pål Nels i Tåttarp å då
hadde di så meed fårr si me kräjen.

Når en ko hadde kalvad, så ga di na mad å salt i en
kårr. Å ville ente koen ha ed, så va där ente anned å jårra
än å ståppa ed närr i halsen.

1) Tottarp n:r 4.

Vär tremåndors-da så skolle alla koorna,di såmm molka,ha tjärade sillor. (Men de va ente sådden tjära, såmm di nyckar ti tag). Å var fjortene da,po söndamaren-en,skolle di ha salt,en hel nøvefull.

22-7-1923.

Följande historier om riksdagsmannen Nils Måsson i Skumparp (1775-1837) ha kommit ifrån Anders Jönssons morfar, den förutnämnde Anders Nilsson, som var god vän med "Skumpen".

Där va en rikstasman såmm hidde Nels Månsen i Skomarp,di kalla han Skompen. Å där va jo många pass-schor åmm hann.

Adelen ville jo jarna driva me dinne här,färr han sto jo så höjt hos kången å dråtningen. Så va där en bjunding po slätted å då ville adelen liasåmm "spionera po Nels Månsen" å Färrebrå han angåene bonakried:

"Ja I bynnor här krånglad å ställid ti me bonakried".

Men då svara han dåmm: "Ja visst va där nåna bynnor såmm va litta tosedå å jore åppror,men vi har min sjel ente mårdad nân kång inu". (Där va jo en adelsmann såmm va kångamårdare,han hidde Ankarkrona).

1) Nyare pl.form,i st.f. tjöra. 2) D.v.s. Skånska bondesupperet 1811. 3) Tillägg av berättaren.

Så va de en ann gång där va bjudning hos kången,
å Nels Månsen skolle sidda nämnst hos kången. Så bärja
di å skänta å ji varandra små nätta örfila, å de jick
rongenåmm bored. Så hadde di spikelerad po ad han skolle
ji kången en örfil. Men när de ble Nels Månsens tur så
sior han te hann, såmm slo han: "Nu vänner vi åmm, får så
jore min far når han tjörde me plåw" - så ga han han en
örfil me hin növen - "å fortsätt nu po hint hållede!"
22-7-23.

Bäckahästen och Jöns Andreasson.

I Tåttarp där bode en gammal man såmm hidde Jens
Andrisen, han bode i de lilla hused nor åmm Jens Jens går.
Den han tala åmm bäckahästen. Han hadde vad ute me
en annen påg å hadde badad ve åen. Å där jick en vid häst.
Å han tytte han va låg å pågen sprant app po ryggjen po han.
Å de var åo imod sjön. Men när han då hadde kommed udad itt
gått stickeså sa pågen: Kåss i Jyssse namn.
Så small han han åo me desamma.
Gastabloss.
Hans far han hadde Jälmagåren. Han re ud åmm julan-

†) Gård i Djurslöv (nr 1) i Tottarps s:n.

nättorna. Jens Andrisen han talte ånn: Når vi skolle

läggja våss julakvälla, så to far en gammal krake å re ud,
å to stål i lomman. Å när han så gastabloss så satte han

märke po den plätten. Å när de ble syckent så to han en
spa me si å grava. Han trode där va goss, men han hitté.

allri nåd.

Ånn kvällana når de va märrt så tote di allri gå

ensamma ud. Di trode där sto itt spöje i vår krag. Men ja

tror, ad allt såddent därna har forsvonged me ad kristen-
dommen har kommed i varden.

Når di jick övor skammelen, så där jick em städorska

å fäjde, så ble di ente jifta de åred, de va itt gammalt

1)

snack. Når Trylls i Ebtagåren skollien närr po Synderleen

å fria, så mytte han den tösen¹⁾ i fåsstädaren, sånn han skol-

le ha, så hon va i lav me å fäja. "Då bler de väl ente i

år" sa han. — "Då kan de väl ble itt sinned år", svara hon,

å hon fick han åsse.

28-6-1924.

1) "Äppelgården", Djurslöv nr 8, uppkallad efter en
äppelplantering från början av 1800-talet, vid landsvägen
därintill.

Hans Svensson.

Kabbarp nr 12.

(Fortsättning till 1922 års samling).

Husägaren, f.d. jordbruksarbetaren och taktäckaren

Hans Svensson, farbror till förutnämnde Anders Jönsson, f. 1838 å Kabbarp nr 12, bor där fortfarande. *1885.*

1)

Göingen som lurade danskarna vid Åkarpe mölla.

Dät ute ve Ågarpe mylla, där va en jyng såm lura danskana. De va i ofredstidör. Dar va jo brev såm skolle te lanshövdinjen.

Han va jo så honga dokti den mannen. Å där kom två danska såm ville aga me han. (Di hadde jo skompavöjna po den tiden). Å di fick sidda po en sättj hö. Å han ga hästen en klasch. Så röjte han te, så rylla sättjen åo, den lå bag te. Å di ble po väjen, båa danskana. Så tjörde han me breved te Malme. De tror hongana di skolle breved ifrå han.

---

1) Denna episod från krigsåret 1710, då en göinge-bonde, på väg till Malmö med ett lass humle, blev ertappad i det danska lägret vid Åkarpe mölla, varvid danska spejare satte sig upp i vagnen och sökte fråntaga honom ett brev till landshövdingen, blev 1915 hugfäst med ett enkelt stenmonument, vars sockel utgöres av stenar från den kort förut nedtagna gamla möllan.

Husarens hemkomst.

Om sin fader, husaren Sven Jönsson Katzler i Kabbarp (1792-1876) berättar Hans Svensson, att han var mycket sträng. När han kom hem från regementsmötet, skulle hans "kvinnja" hälsa honom med följande ord:

Välkommen hem, herr och husar. Stig av hästen och gack in i ditt eget hus och sätt dig vid ditt eget bord.

1) Om detta uteblev, så red han direkt till "Tyskakrued".

Interiör från "Tyskakrued".

Ja va liasåm fostorpåg där, fårr krumannen å hans kvinja hadde hållt mi te doped. Å ja lärde mi så nied skit å därres påga.

2) Å där kom skoboå did, å di hadde långa gråa räcka.

Å så to ja spij å hammare å slo råcka-skörten i bänken där di sad. Å når di skulle resa si, så va di fästa ve bänken.

Spökerier på Tottarps kyrkogård år 1850.

(År 1850 blev Tottarps kyrka tillbyggd ned korsarmar, den s.k. nytjärkan. Då grunden grävdes, blevo en del

1) Tyskakrogen, ett gammalt värdshus i Tottarp, halvvägs mellan Malmö och Dalby. 2) Skogboar, göingar.

Yttre bilden.

gamla gravar förstörda).

De va när di böjde nytjärkan, så to di åpp många
lij å slänjde benen i en höj. Å där rände honga å esa bårrt
benen. Men sin måtte di grava där närr ordentelet.

1)

Ja tjente te Jyns Annors - ja va vöjtepåg. Å de e
rektet saant, de ble såddent allo åm nättorna å de tjörde
så dannt me en karitt övor gären. De romla precis såm när
man hör en sånnen. Å kläckarefälken ble skrända å kom där
åpp te Jyns Annors å knabba po. - Men sin ble där ransjon
me benen. Du grava där närr i en stor grav å fick hylld
ordentelet ijenn. Å sin ble där tysst.

2)

Når di hadde begravninj för, så hadde di injen Livöjn.

Di bar lijed te tjärregaren po en libör. Å di boda dränja å
manna te å bära lijed te tjärkan, så byttes di åmm te å bära.

Alla di såm hadde jolped te å bära, di jick po äres-
öl, de va po itt anned ställe. De sista äresöled ja va me po,

de va ettor Nelsjins Arna, de va häinne i Bäjntsa-gären.

1) Jöns Andersson hade då hemmanet Tottarp nr 2, som
är beläget alldeles invid kyrkogården. 2) Så kallades
den traktering av dryckesvaror, smör, bröd och ost, som den
som ställde till begravning, anordnade i en av granngårdarna.
3) Nils Jönssons på Kabbarp nr 4 dotter Arna, f. 1633, d. 1651.
4) Kabbarp nr 9, så kallad efter dess nuv. innehavare, Johan
Bengtsson.

En fastlagsmåndag på Kronetorp.(1860-talet).

Ja kom te Kronetårpp å tjena i gamle Barjens tid.

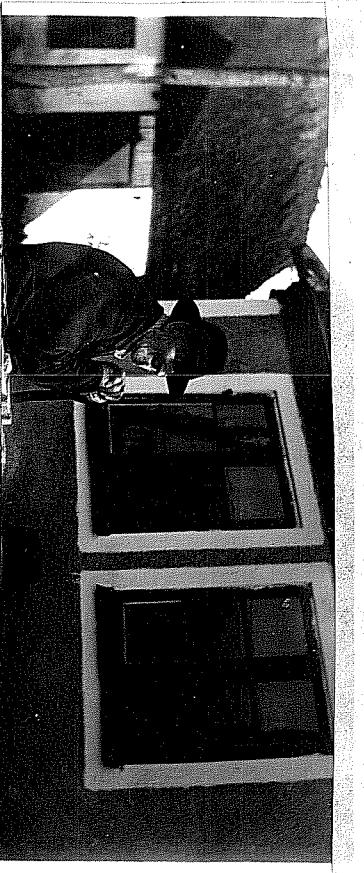
— De va fastelannsmånda, så va där en fårapåg jick te Hvilan å tjyffte en toltre kanner brännevin. Å då bar de si ente bättor än han mytte gobben. — Va har du där? — Brännevin, vi har jo frimånda. — Ja, du kan gå me mi åpp. —

Så fick han timma flaskorna. Så frågte han han va

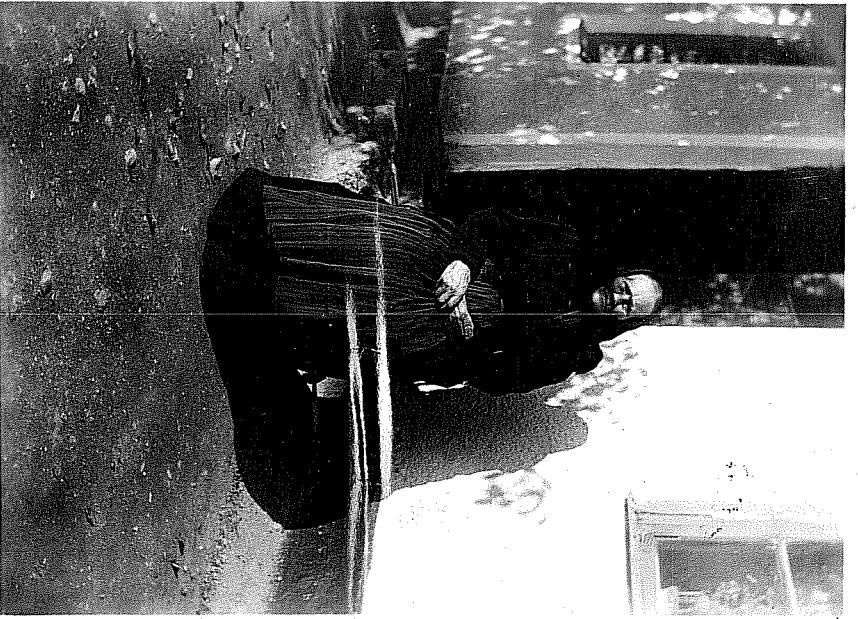
de hadde kåsstad, så fick han pärjana tebaga.

Så måtte där en da-kar gå te Hvilan å tjöva nyt brännevin — vi tytte jo vi skulle ha brännevin lia väl, ettor vi hadde frimånda.

Barjen han le ente brännevin. Jo, ve hysstajillen, så fick di syppa så mied di ville, men ente elles.

Hans Svensson sittande utanför sitt hus.

Född den 12 jün 1836. Död den 24 jün 1928.

Kjersti Andersson ("Mor Jeppes")

Tottarp.

Folkminnen i prosaform äro förut (1922) upptecknade
efter Kjersti Andersson (F. å Tottarp n:r 4 1836, dotter av
riksdagsmannen Anders Nilsson och h.h. Sissa Persdotter;
gift 1863 med åboen Jeppa Andersson i Åkarp, änka sedan 1885)
En systerson till henne är Anders Jönsson (s.1-4).

Här följa visor och verser, sjungna av Mor Jeppes och upptecknade åren 1923 Och 1924. Några av melodierna återfinnas i musikbilagan sid.81.

Körepolska.

Om du vore än så bre
skall du ner till nummer tre
icko, icko, håppsana
Bränevin åpp sju da i ra.

En annan körepolska.

Kommor du å stjelor mina roor
sjåpp falliralla lalla fa la la lalla
Di ska ja jo hava himm te moor
sjåpp falliralla lalla fa la la lalla.

(Dessa körepolskor spelades av musikanten Anders

Persson i Djurslöv, f. 1801, d. 1883. De gamla dansmelodierna voro ofta försedda med ord till de första takterna. På 1850-talet dansades mest vals, kadrill, "tjörrepålscha", ryska pålschan, (Dansades av 9 personer) samt "Tjöra te Särslöv". Polka och "masyrka" kommo något senare i bruk. Bland valser som spelades på den tiden, voro Per Banks vals eller Klänkevalsen, Kjersti på Lybeck och Bengt handlars vals).

Tjusande blå som himmelens asur

är din natur, lilla figur,

du kan förtrolla mäniskor och djur

vivan hon bor i vang.

Kom du i svang, nöden dig tvang,

så att du sprang, från din talang,

sjuhundratusen o vilken klang

vivan hon bor i vang.

("Den lärde ja å fanjonkare Hultén").

Kärleksvisa.

Sjungen i Tottarp i mitten av 1800-talet.

I bland tusende kön, finns ej någon så skön,
ingen flicka så fin, så behagelig som min :I:
hon är ömsint och from som den unga
hon är målad som den rödaste blomma :I:

1) Denna egendomliga vis-stump sjunges till den bekanta melodien "Kom lilla flicka valsa med mej". Den omtalade fanjunkare Zacharias Hulten bodde i Tottarp (f. 1794, d. 1860). - Vivan, d.v.s. vipsan; vang, den danska formen för vång, står där möjligen för rimmets skull. Någon har förmodat att visan skulle vara en översättning ur en kuplett från Köpenhamns tivoli.

Hämtas ur Palmérskans hemmehistorie - Tjubebunden sids -
dalen banks "Jag undrar om jag varje
tron i vrant "vihed blev": vivan hon bor i vang".
Prat. 1928.

Hon är drottninggalik, som av dygder är rik,
hon är ömsint ännu, hon är skär som en brud,

Hon blott endast fördöljer sin smärta
men hon äger ett fröjdefullt hjärta.

När du ser hennas kind, så tag vara och bind
vita blommor i ring, med en rös mitt-o-ting¹⁾

När du sådana blommor ser och finner
tyckes dig som du såg hennas kinder.

Hennas sätt, hennas gång, hennas ljuvliga sång
är behagelig precis, lämnar jag till bevis
Hennas lockar ner om ansiktet fallnar
och de ömmaste känslor frankallar.

Hennas degelige dräkt, hennas hår är så täckt,
Hennas mörkgula hår, omkring skuldrorna log,
Hennas lockar ner om ansiktet fallnar
och de ömmaste känslor frankallar.

1) Meningen oklar.

Hennas sätt, hennas gång, hennas ljuvliga sång
är behagelig precis, lämnar jag till bevis.

Hennas mörkblå och behagelige ögon
liknar änglarnas blickar ifrån höjden.

En los-skuren kvast, den jag binder i häst,
lilla vennen jag ger, blott jag banom får se,
Hanses tillstånd jag alls inte känner
men nog vet jag vi har varit goda vänner.

Jag står i tusen tankar.

Jag står i tusen tankar
och ser till den jag ej kan få
så vitt ikring världen vankar
jag städse vandra må.

Stor sorg som jag i hjärtat bär
för dig min vän så kär
fast många falska människor
därtill orsaken är.

O hade jag dig skådat
ditt ansikte och ögon blå
så hade jag aldrig varit lycklig
på stället där jag låg
då hade jag varit lycklig
och fri för sorg och kval

den dagen aldrig dagas
som gör mitt hjärta glad.
Hjärtat klappar i mitt bröst.

Hjärtat klappar i mitt bröst.

(Fragment).

Hjärtat klappar i mitt bröst
Hilla vänner är min tröst
är jag från ditt hjärta sviken
vill jag ensam dö.

Är du sviken ifrån mig
kän jag aldrig glömma dig
ditt namn är redan skrivit
i mitt hjärta in.

Friare-visa.

Den fjortonde, den fjortonde, då friaren han kommer
han kommer till den flickan i den skönaste lund.
Ack ljuvliga sommardag och blomstrande vår!
det kan väl bli den dagen vi varandra kan få.

Men gosse, men gosse, vad tänker du väl på?
som vill älska en sådan flicka som du aldrig kan få,
nej älska du din like, den kan du vä få,
och sedan kan du leva i stillhet och ro.

Slätt intet är hon uppå pennningar rik
men du kan vara glad för hon är människa lik
i världen har hon levat med mödor och besvär
men du kan tacka Gudi för hon ensamnen är.

"Di neste visorna lärde man po kardejille. Man
skolle sidda å karda i itt helt dýn å fittj ha nåd å
hålla si vagen me. Då skolle jo alla visor fram, en skolle
ha nåd å fördriwa tiden me. En skolle sidda så stytt å²⁾
karda frå kl. fira åm marenen te kl. två po natten. Där
va å-väjd te våss va vi skolle karda." 10 nov. 1923.

1) En variant från Onsjö härad av samma visa är
tryckt i H. Roséns folklivsskildring "Från Bosgården och
Tuverfäloden", sid. 100.

Tvedöra-visa.

En dag uti mars månad jag till Tvedöra för
med mod uti mitt hjärta och med madposse stor
kokarden var fäst på myssan och myssan satt på
och att jag var en krigsman det kunde man väl
Jag lade bort bondtröjan och byxorna också
och klädde mig så genast i vapenrofken blå
och uti kronans byxor som voro av buldan
jag i denna mundering så modig var och grann.
En korperal mig, skulle först lära till att gå
Men det var fan till kaxe att vara noga på
— — — — —
Den stränge korperalen i vrede till mig röt
På dina hasor rätta, ditt äkta ärkenöt,
hålt dina armar stadigt, sätt ej din bakdel ut
och se ej ned i backen och häng ej med din tr

Den strängre korperalen i vrede till mig röt
På dina hesor rätta, ditt äkta ärkenöt,
hålt dinaamar stadigt, sätt ej din bakdel ut
och se ej ned i backen och häng ej med din trut.

1.) På Tvedöra hed i Hellestads socken
hade Södra Skånska infanteriregementet sin mötes-
plats 1823-88. Många visor diktades om livet där
och spriddes på landsbygden med soldaterna och
de hemväntande beväringsmännen.

1.) På Tvedöra hed i Hellestads socken hade Södra Skånska infanteriregementet sin mötesplats 1823-88. Många visor diktades om livet där och spriddes på landsbygden med soldaterna och de hemväntade beväringsmännen.

Gräshoppan och myran.

Greshoppan hon till myran gick

Hon bad om hon kunde få läna

En liten ting, som kunde blott tjena
förfödän till ett annat år.

Greshoppan sör och förbanna sig på

att nästa midsommarsafton

Så vill jag betala allt vad jag har länat
ehuru dryg intressan blir.

Greshoppan hon till myran gick

Hon spilla och hade så roligt

Så spillade du och hade så roligt

Du lands-mamsell, så dansa nu du.

Visan går tydligtvis tillbaka på Lafontaines fabel med samma namn (*La cigale et la fourmi*). Översättningen är månånda åstadkommen av någon lantlig klockare i slutet av 1700-talet eller början av 1800-talet.

Ringdans.

Se jungfrun hon går i dansen med röda gullband
så binder hon om allra kärasten sin.

Ack kära min jungfru bind intet för hårt
jag ämnar mig ej att rimma bort.

så hastigt den gossen i skogen försvann
de sköto efter hanom med fentan kanon.

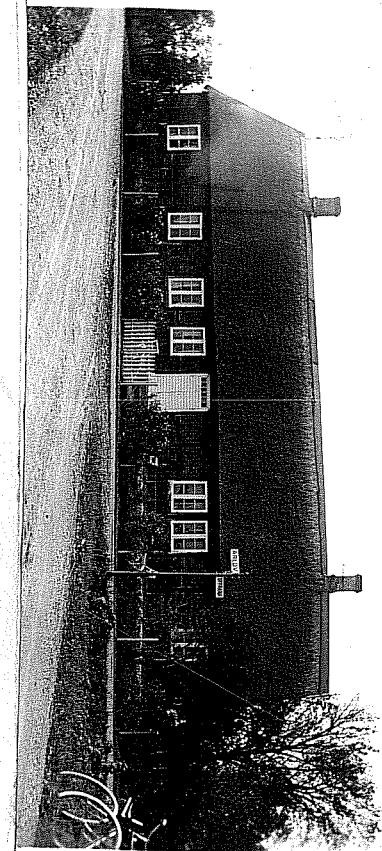
Se vill du mig något så har du mig här
till dig står allt mitt hjärtas begär.

Se nu har du blivit gifter, nu har du fått man
den vackraste gosson som finns i vårt land.

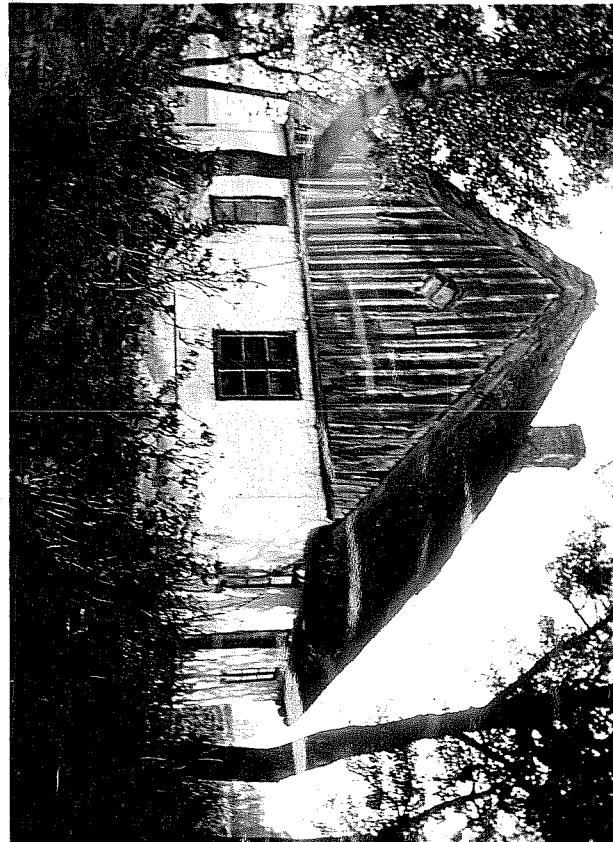
Nu kan du vara nöjder, nu kan du vara glad
nu har du fått den du gärna vill ha.

---

2 nov. 1924.

Tyskakrogen (Tyskakrued) i Tottarp.

Klinehus i Tottarp, från 1850-talet.

(Säges vara klint på en söndag.)

20.

200

Bilder från Tottarp nr 3, den äldsta
gården i byn.

Bengta och Olof Jeppsson, Tottarp.

Tottarps kyrka och kyrkogård vårdas av tvenne
gamla syskon, ringaren Olof Jeppson(f. 1863) och hans
syster Bengta (f 1860). De bo i ett gammalt hus norr om
kyrkogården, samma hus där deras föräldrar bodde, ringaren
Jeppa Nilsson (1829-1890) och Kjersti Olsdotter (1825-1911)

Munkebynum + i Tottarp 17/8 1934.

Bengta Jeppson har i 24 år (1876-1900) tjänat hos familjen Jöns Jönsson å Tottarp n:r 4.

Olof Jeppson har innehhaft kyrkovaktmästare- och ringaresysslan sedan 1890. Blev 1920 tilldelad silvermedalj. – Följande berättelser, de flesta av Bengta Jeppson, är uppteknade den 27 december 1923.

Bengta Jeppson: Om julfirandet i Tottarp.

Så julaftan när kläckan va två - då hadde di omkring me allt arbäjed - så va drängana ute å skod julen ing, å fick julakagor.

Där sto två jus po bored julaftan å di jusen fick di ente ta närr ongor bored när di skulle snyda därme den store jusa-sajsen, de skulle ente va bra.

Så leste di å sjång julasalmor. Di åd två gånga.

Den fysste gången va ve åta-tiden. Vi hadde lufisk å risengrød å grisastej den fåsstte gången, å så kafte å kagor.

Å ve elevatiden åd di siste gången. Å då hadde di sylta å röbedor. Å når di hadde et, så fick di en hel bonke stenkagor å värs tre fårrma-kagor bagettor.

Når vi hadde et den fysste gången, så lejte vi juleja - de jore vi åsse di andre julakvällana : Preja yjad

å skomagaren, Fria for narri å Låna varme. Å vi dansa
Skära havre å Mårten Holk.

De dödas mässa på julnatten.

Jo disior alltid, ad di har nässe po julnatten, di
såm e döa å gåna bärرت, ingan vi har otesång.

Mor hon talte åmm, där va nån dräng såm skolle gå
ing i tjärkan mitt i natten å ha en båg. Han va så ha-
2) galen å di hadde satt åpp nåd å slad va me han, åm han tote
gå ing i tjärkan mitt i natten.

Å när han hadde tad bågen po altared å vände si
åmm å skolle gå imod daren, så va hela tjärkan foll me
fållk. Å där va en tjarring såm sa te han: Hadde ja ente
vad din måmår, så skolle ja bidden nesan å di. Å hon
tvant han te å lägga bågen.

Å han la bågen ijenn å skal³⁾a därifrå. Å di sa te
han: Du har ente vad i tjärkan. - Jo menn har ja vad där.
Men han ville ente si va de va, fören en tid ettor.

Men når man har sina rektia ärane i tjärkan, så ser
man ingenting. Olof har vad där å tjyllnad mitt i natten,
å ja har vad där me mad å kaffe te han.

1) Bok. 2) Girig. 3) Rusade. 4) Säga.

Mera om jul- och nyårsfirandet.

Julada, så har dan länjt si itt hanafjed, sa mor.
Annda jul, så skolle di så farlia tilia åpp å ji
tjörna salt, tre. nävafolla te vær.

Men nyårsaftan hadde vi ente risengrød, men bruna
bönor å tjyllanda å sviskemasåppa den fysste gången, å
liasåm julaftan den andre gången. Å når hon va hal tall
så bärja vi å ringa i torned. Å då fyllde vi me åpp, så
där va rent follt me töxor, vi tytte de va så höjtidelet
me ditta ringaned. Så hålt di åpp, så bärja di ringa de
nya åred ing närl kläckan va tall.

Så jick drängana rongen åmm i gårana åmmkladde
trettenaftan å ajera julaspöje å sjång stjarnevisan.

Där va tre vars:

Goderafton, goderafton, så många som här är

Goderafton, goderafton så många som härär

Både unga och gamla som jorden hon bär

Husbonde och matmöder, så många som här är.

Vi önska Er alla en fröjdefull jul ; ; ;

Från alla olyckor bevar Eder Gud

Och stjärnan hon lyser i städer och hus: ;
Därför bör vi nu have oss ett dundrande rus : ;

Å di hadde draspill me si å jus i stjarnan. Så bjöd vi alla stjarnegobbana po kaffe å jög. Å di fick klenor å färmakagor å goaråskagor å en hel hov me stenkagor.

Å vi hadde bråt me å molka, så vi skolle va inge när di kom.

Olof Jepsson: Om ringningen under julen.

Så i julen ringde vi me båa kläckorna julada å anna jul å nyårsda å trettenedan. Å vi jalpes ad, bys dränga å ja. Så fick vi kaffe å jög å kagor bagettor po ställen i byn. Di hadde ställen po ra, di bärja te Annors 2) Jyns julada, å sluta te Simens trettenedan.

Bengta Jepsson:

Låna varme och fästa varme.

Mor hon kom i hu när di jick å lånte varme. Di jore il me stål å flintorstena. Å konne de ente ta, så jick di te naboen å lånte varme i en trässko. Så skynga di si, å skala så de ente skolle ta il i trässkoen.

Så fässtes di varmen åm nättorna i kakkelonana. Så jore di allti kårs me növen över kakkelons-daren. De jore mor me, å när di stängde fässtedarorna, de jore mor all tid,

1) Dragspel, harmonika. 2) De fyra gårdarna i Tottarp by hade i slutet av 1800talet följande innehavare: Nr 1, Anders Jönsson, nr 2 Hans Jönsson, nr 4 Jöns Jönsson, vilka tre varo bröder (de två förstnämnda ännu i livet); nr 3, kyrkoherdens annexhemman, arrenderades av Simon Jönsson.

färr där ente skolle nân ha majt å komma ing. Å di satte
en tällekni i darskammelen.

1)

Mjölk och smör.

Å den frysste gången di molka tällekni te å molka po
kalvad, så la di en sajs eller en tällekni te å molka po
i spannen. Å så skolle di ha tre növafolla me salt å malt
å itt bra brösticke. Å så skolle di ka jonked vann når di
vanna dam.

Å når di skolle tjerna, å ente konne få smör, så
skolle di blossa i tjernan me krud. Så fäjde vi rent po
spisen å to nivor fölla me krud å en tårraglö å la i
tjernan. Å man skolle tia stilla å fittj ente si nåd. Så
skolle vi skynja våss å få grädde i. Åm där kom nân ing när
når di tjerna, å där då ente ble smör, så sa di ad di hadde
tad smöred. De va nân egna tjernor di hadde för. Där va
en stage di dro åpp å närr, den kalla di färr en tärrel. Å
tjernan va bre där närr å smal där åppe, å itt låg åwenpo.

Vårbruket.

Åm där Di la salltid en tällekni po ryggen po kräjen, när
di skolle våra.

1) Dörrträskeln.

Matleda hos barn.

Å när där va nån glytta sån va dållia så skolle

då eda hos hongen, när di fick mad-lea. Så skolle di stega

en mus å skar smått itu å la i annen mad, så skolle glytta-

na eda ed. Så skolle di fäjai där ud övor darskammelen me

kästen, ud i fasstuen.

Olof Jeppsson: Spökhistorier.

Men de e varkelet me spöje, Färr ja har sål sitt ed.

De va i Jyns Jyns lycka. De va ronnt såm itt to-knyde å
stort såm en pantåffle-kärr å kom ryllanes ifrå tjillan
imod våss. Å mor jick po sånbacken å pläcka ajs, å vi kom
ifrå skolan, Bäjnta. å ja. Å de sprint tebaga ijem, de
trilla så kvickt. De va po ettormiddan. Ja går allri ing
i den parken mer.

Å de e sammor dannt we Nels Hans i Jurslöv. Ja har
sitt ed där me, en hel människojestalt. Å Simen Jynsen här

inge ville ente tro ed, han sa: "Du snackar åm dina skitta
spöje, men ja tror ed ente, åm ja ente säl kommor färr näd." 5)

(1) Lyckan el. Lyttjan, en gammal träplantering å
Tottarp nr 4, av omkr. 1 tlnd rymd och inhägnad med vallar.
2) Ullkytte. 3) Sandbacken, en åker. 4) Djurslöv nr. 9, där
spökerierna försigga i en plantering, kallad Tjillehaven.
(Källhagen) 5) Raka utför något.

"Ja vänta du", tänkte ja. Å Simen ble där en kväll, å
hästen imma si akava. Så kom han ihu ad han skolle

vänta hoestolen, å då jick hästen ijenn. "Jo min själ

slo de ing", sa han.

Bengta: Om Tirupakäringen.

Tyropa-tjarringen, hon va där åppe ve vallana.

Såna di vänts allti där såm tre såcknor eller bya stödor
ihoppa - Tåttarp å Tyrop å Lillapagra. Å där vändes

Tyropatjarringen. Där e rälet åppe, vidd I, ja går sllri
där åpp. Där e ente bra å gå po den marken. Mor hon sa:

Jä ble rent vilse, ja visste ente här ja va, ja tjänndie
ente marken ijenn. Å där va iitt nyla såm rylla framman
fårr na en helde, hon konue ente ble åo me ed.

Å Sven Andrisen han snacka åmm, ad där va nad å

lu bag ettor han ifrå Gustav Nels å te Tyskakred. Å te

vicken sia han jick ve väjen, så va de ettor han. Han

fick ente fridd fören han va framme ve krued.

Historierna om Tirupakäringen, den kvinnliga spök-
gestalten som grässerade omkring byn Tirup, ha möjligen
uppkommit ur något dunkelt minne om en kvinnlig själv-
spilling som blivit begravid i ett trrämarkaskål - antingen
mellan Tirup-Tåttarp-Lillauppkra, eller troligare mellan
Tirup-Lillauppkra-Gullåkra. I det sistnämnda tremarka-
skälet mötas även trenne socknar, Tottarp, Uppåkra och Bråg-
arp.

Jötunbos Ann, Yt.,

200

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

E.

Mjöpäl, av M. Jappon -
1923-24.

Korsstecken och andra försiktighetsmått.

Når di ser nåd såddent åm kvällana, så ska di allti
gå tiånes ing å läggja si, å ente si nåd.

För når där kom horrelvinga så spotta di tre gånga
å jore kårs me näven, de va ont i väred. Så skolle dälli-
heden ente ha majt me en. Å når di satte bröed ing när
di baga, så jore di kårs me näven, fårr å få bättor smäg
i bröed.

Ro i graven.

Bengta: Men den gamla skomagarekvingan, såm bode i
hused här hide, såm e reved närr, hon tala åmm, ad där ble
en kvinga begravd såm va havande. Å barned va ente fydd
när kvingan ble begraven. Å di hadde ente lajd töj te
glytten i tjistan. Å där ble ente fridd, där va sådden
jämmor. Å di hadde lajd töj po graven, å töjed kom bärرت
po näd vis,¹⁾ där ble ro i graven. Den graven va ingan-
farr liddana. "Å de e så sant såm ja e här" sa skomagare-
kvlingen te mor.

Olof: Å ja kommor ihu, ja har grevad gravor, å träfft
po gamla tjistor, å hitt många små kvartors-flaskor i

1) Liddde = grind.

tjistorna. Å en gång så konne ja luta, ad där va bränne-¹⁾
vin i. De skolle di ha ne si i graven, di såm va galna
ettor Fylle.

Bengta: Gammaldags gravpryndar.

För sā brugte di altid å sätta urtapottor å
timmaglas po gravorna, när gravorna va nya. Di va jorda
å paper. Å åm julana så jore mor såna å satte i en box-
bomsgren. Ja har en sådden urtapotta inu här ude i kam-
maren å vill ente ö-lägga den, å de mor har jort den.

Från Tottarps skola m.m. ²⁾

Å når vi jick i skolan, så lu vi po tjärregåren å
lejte, vi hadde ingen ann lejeplass. Där va så rälet å
ingen årnning å övorgrod me gres. Så lejte vi "Här Finjs
injen tjärkegrim". ³⁾ Å så lejte vi jemne po jällen ⁴⁾ ⁵⁾ inge
po tvåan, när den sto öe.

Å i skolan där va fem bänka. Vi sad po di fira, så
den femte va sänbänken. Når vi hadde skreved den foll,

- 1) Lukta. 2) Skolan hade före 1875, då det nuv.
skolhuset byggdes, sin lokal i ett gammalt hus mittför
kyrkan. 3) En springlek, tillgår på samma sätt som den be-
kanta "Här finns ingen rövare". 4) Gömme. 5) Hö-loftet.
6) Jöns Andersson i Tottarp (1822-1893) hade nr 2 från
1840-tålet och övertog i början av 60-talet tillika nr 1
efter sin svärfar Anders Nilsson (1801-1860) och bebodde
det sistnämnda stället. Senare lämnade han gården åt två
av sina söner, Hans Jönsson (f.1847) och And.Jönsson (f.1856).

så stråg vi ud me itt pots-brätt. Å Olsen han kom ing i
en marenrack me långa dorfsa. När han skolle lära di små

glyttana å lesa, så satte han si i fynstored me där. Å i
krågen ve daren där sto en stor byll sån no åpp te låwted,

å där hadde vi våra madakårra å tåfflor.

När ja haddé
och lest, så tjente ja hos mor Olsen itt år.

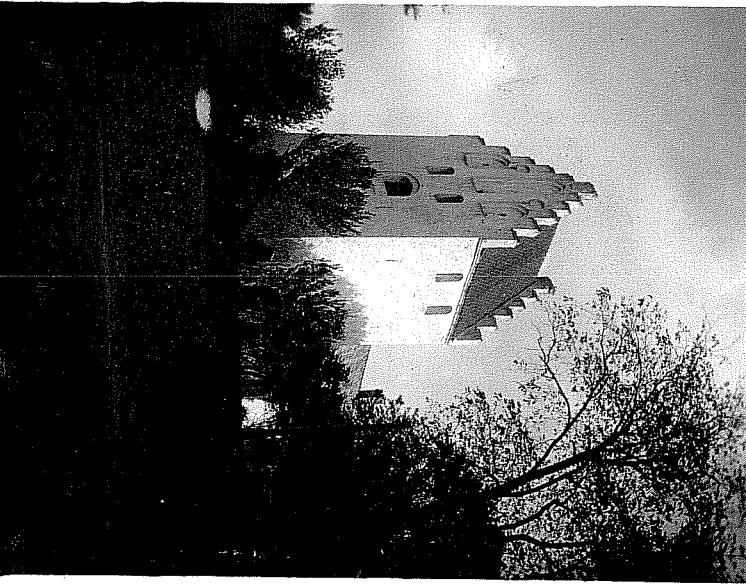
Sin så va ja te Jöns Jöns i tjugefira år. Då kunne man ble

länge me ro po itt ställe. Sin så har ja ente tjenad.

1) Pål Olsson, f. 1833, skollärare i Tottarp 1851-92,
död 1897. I den gamla skolan fanns ingen särskild småskole-
undervisning. 2) Kroken. 3) Nådde. 4) Jöns Jönsson å Tot-
tarp n:r 4, f. 1848, d. 1924. (Några berättelser av honom och
hans hustru äro tidigare upptecknade).

"Vanningen" i Tottarp.

Tottarps kyrka, sedd från sydväst.

(Om själva kyrkan finns inga sällan, men väl om kyrkogården, sid. 7, 29). Kyrkan är eljest från romansk tid, med torn från den senare medeltiden och korssarmar från år 1850. Den gamla altartavlans och ett krusifix blev då uttagna ur kyrkan och undsattas i spruthuset. Dessa gamla kyrko-inventarier hade antagligen för länge sedan varit förstörda, om icke kyrkvaktaren Olof Jeppsson pietetsfullt tagit dem tillvara, han hade nämligen fått rättighet att bränna upp dem, om han ville. Den gamla altartavlans blev 1924 uppsatt inne i kyrkans vapenhus).

33.

Lars Persson, Tirup, Tötterups socken.

(Fortsättning):

Snickaren Lars Persson, f. 1842, berättar:

✓/932.

Om botemedel emot "slaget" och andra lyten.

Å när di har nåd lyde, å därres mor dör, så ska di ente fylja na te joren eller titta i graven.

Fårr annors Ols kvinja i Burlöv – hon va fydd i Sven Hågens går i Jurslöv – Jens Davesen hidde hinjas far – å den kvinjan hon hadde jo slaged – de e dar jo fler sån har – jo, hinjas mor hadde jort åo med.

Men när hinjas mor skulle begravas, så glömde hon ed, så fyllde hon na te joren, å titta i graven. Å de ble rent farlet fårr na, hon ble så dålli sin å to nästan sin dö å ed.

Jä vidd en kvinja såm hadde slaged här hide i Stanstörp. Hon va där åppe ve Dalby å drack blo å en såm va halshöggen.

---

1) Boel Jönsdotter, f. 1831 i Djurslöv, gift med Anders Olsson i Burlöv, död 1879 efter ett långvarigt lidande i ovannämnda sjukdom.

Här bode en man här ude i Bäjtsens ställe, Annors Jynsen bidde han. Han fyllde ente sin mor te graven. Ja ondras vaffor han ble himma när vi tjörde, men de va färr han hadde nåd lyde.

Di sior jo åsse, åm di liggor å pissar i sänjen, så har ja hört, ad di ska backa en mus fint å blänna i kagor eller mad, så ska di fortära de. Å då går de lyded veck.

I Knästorp där va jo en sån - Annors Kals' sån - 1) skar halsen å si. Å där kom en fru ifrå Malme å fråg- te åm hon kunne få den skjortan såm han hadde när han hadde ö-lajd si. - "Ja den har vi begravad". - "Men I kan väl gravy åpp den". - Så gravy di åpp den, å hon fittj skjortan.

Å hon hadde en dättor såm hadde en sjugdåmm eller näd lyde, ja vidd ente vad va färr nåd. Så brände hon åpp skjortan, å den askan såm ble å skjortan, den skolle dättoren fortära.

Å hon ble dokti, å frueni kom diid å tacka där.

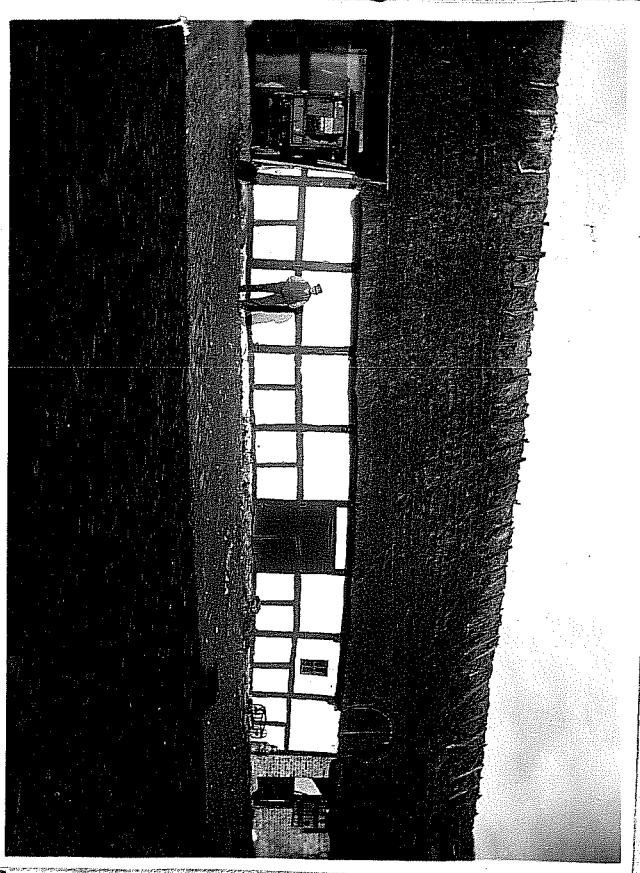
1) Detta hände år 1922. En vuxen son till kvarn- ägaren Anders Carlsson i Knästorp tog sig av daga den 5 april detta år, och den omtalade händelsen ägde rum kort därefter.

Ja va den siste ållormannen. Di bytte åmn ve
mårtensstatid. Då fittj fjärinjsmannen sin lön me. Han
fittj två kappor sä. Ja skolle ta åpp tjärke-tienen å
se ettor väjana.

Å ållormannen hadde bys låda. Där lå näg gamla
paper, men di har vi ente tad vare po. Den står åppe po
lånted.

Di brugar ed innu hägne i Vallby.

Så hadde di husforhör me, po ställen, men de e slut
me de me.

Hans Vänssons gend, Tingsryd.

Om Stannstorpa hed.¹⁾

Där bode en man po Stannstorpa he, han hette Nels Larsen; di kalla han för "Stobben", han va å Stobbasläjted.

Han räckna åpp:

Stannstorpa he
bodde vij å bre
föll me pannekagor å stejta grisa.

28 dec. 1923.

1) "Stannstorpa hed" var ett stort ouppodlat område, upptagande västra delen av byn Stannstorps (Staffans-torps) ägor i Nevitshögs socken. I början av 1800-talet blev heden uppdelad i smålotter som odlades och bebryggdes.

Namnet "Stannstorpa he" användes ännu om de utmed Malmö-Dalbyvägen belägna småställena. (De kallas även "Betlehimm"). – Den ovan anförda gamla versen, som med några variationer är allmänt känd bland de äldre i trakten, lärt enligt sägnen ha använts av kyrkoherden Per Leth i Bjeres-

hög (1659-1730), i en straffpredikan som han höll för sina församlingsbor. (Se vidare Hans Petterssons berättelser).

— Nämndeman Nils Hansson, Bjereshög, omtycker att Per Leth uttryckte sig således i sin predikan: Stannstorpa he, Han e så vi å så bre, Överklädd me stenkagor å stejt grisa-tjyd, O människobarn va ni skolle sluga.

Skan
Gra
Vte. m. Hs.

37.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Elsa Olsson (Mor Måns Ols).

Åkarp, Burlövs socken.

LUND'S
FOLKMINNESARKIV

Änkan Elsa Olsson är f.n. den äldsta invanaren i Åkarp och har varit bosatt där i hela sitt liv. Född å n:r 5 därstädes den 21 april 1839 (Fadern var åboen Lars Larsson), gift vid 18 års ålder med Måns Olsson i Åkarp (f. 1828, d. 1911). Måns Olsson hade då övertagit sin fädernegård och övertog i början av 1860-talet tillika svärfaderns gård och bosatte sig där. Av den andra gården finnes numera intet annat minne än några höga almar som står ute i en åker. Dessa båda gårdar, som vid enskiftet 1814 blivit flyttade ifrån Åkarps by till östra vängen och förlagda på var sin sida om landsvägen till Lund, blevo alltså sammanslagna till en. Måns Olsson hade den till 1894, då en son, landstingsmannen Lars Olsson övertog den samma.

Mor Måns Ols har ett för sin ålder ovanligt minne för personer och årtal och kan omtala vem som bebott vart- enda "gåraställe" i Åkarp alltifrån "udbrydningen" år 1814, och har känt många som voro med om den tiden.

Uta Måns ol. + den 88 rkt. 1925.

Däremot är hon skeptisk mot allslags skrock och vidskepelse och har aldrig lagt sådant på minnet.

Det är icke alltid, vad Mor Måns Ols berättar om personer och rörhällanden i Åkarp och därömkring, som kan hava något allmänintresse; men följande berättelser ha ansetts böra upptagas i denna samling. *Hypothekat*

1922 m 1923.

Mor Måns Ols berättar om sin svärfar:

De va Ola Nelsen, han va här uted ifrå Kastorp. Han va fydd po sjyttanhondraåttifem, å så när han var tjugotre år – de va po artanhondraåtta – de va så, ad bevärningen skolle näd mer än di hadde skollad rör.

Så va de åm di hadde näd ställe, så slapp di. Å då fittj di brät å skaffa si itt ställe i rapped. Å så kom han hid te Ågarp te itt ställe – ja har glemd va di hidde – han fick drottoren där, hon va sextan år. Å då så va jo han jolpen. Han ble nittisex år å öd po artanhondra-åttatitvå. De va Måns Olsens far.

Så va de hans tvillingbror, han fick en dottor 1) D.v.s. blev gift med en dotter på ett ställe där i Nordano. Di fick asta po den leen åm di ville 2) släppa exisen.

1) D.v.s. blev gift med en dotter på ett ställe i Nordano. 2) slippa exercisen, d.v.s. befrias från utskrivning till lantvärn.

Hoveriarbetet, m.m.

Agarpana di skolle järra häwéri po Alnarp för.

Så hadde di nåd horn såm di tuda i, när di skolle did å

arbéta. Å va di då hadde fårr si himma, de kasta di te-
sies. Å så spände di itt par hästa fårr vöjen, å en påg-

å en tös me. Å så bar de å, lia övor markor å gråvor -

där va ente så jypa gråvor po den tiden. Å di skolle

passa po å komma fram fysst, så konne di få de bästa. Men

de va å-gåd fårr min tid, men ja mings di talte åmn ed.

Mannana skolle gå dia ä betala häwéri sin, men de e ässe
ågåd.

De ve po artan hondra fjortan ad gärana här i

Agarp ble udflytta. A di stäßen såm kom te å ligga här
åppe, di rick lång väj te Alnarp. Så fårr ad di skolle fåre

nämmor å tjöra, så ble där lajd den väjen såm går här utan
fårr.²⁾

Ja kommor gatt ihu nä'r de va en markväj såm di tjör-
de ad. Å ettorhånen ble här böjd hus å di kom te å sta
fårr nä'r väjen.

1) Till Alnarps kungsgård voro anslagna 32 arbets-
hemman (s.k. håw-ställe) 1 de närbelägna byarna Karstorp,
Vinstorp, Tägarp, Åkarp, Burlöv och Kabbarp. 2) Den omtalade
vägen, som anlades för att bliiva en genväg till Alnarp, går
ifrån Åkarps by till nr. 5. Det smala vägstycket vid dess
östra ända, intill stora landsvägen, kallas "Kåddaklämmen".
I mitten av 1800-talet byggdes där nämligen några hus,
som förlades för nära vägen.

Klinegille på 1840-talet.

Di klinite tre spänne te, po vär å hina längorna, åppad stuelängan. Di bejynte åm dan å klinite te di fick å-klint. De va töxor å dränga ifrå hela byen.

Å så kalla's jilled färr klinejille. Po jilled va ja me, men ente po kliningen, ja va bärra sex år då. Di dansa å spilla å såddent. så dansa di räfst den dan di hadde klint, å så dansa di itu par da ti. Di dansa vals å häppvals å kadrill å sånt därar. Di hadde ente bärjad me pålka inu, der kom litt senare, å så masyrka.

1)
Mårtensfirandet.

Di hadde nå lidet bättor te Mårtensaftan än i värdeslaved. Di hadde fisk eller nåd såddent å risen-

gröd bagettor. Å di hadde öl å slo öled po risengröden.

Men jässen sålde di, änskyntam di hadde tjuge eller tretti. Här jick gásamanna åmkring å týfpte jäss ve

Mårtensstatid.

Men när di skulle ha öled rekttet gått, så satte

di en halstopaflaska me brännevin närr i ölkared, de va

ingen de skulle jäsa.

1) I Åkarps skedde icke äldermansbytet i Mårtens-tiden (såsom i andra byar), utan fastlagsmåndag.
2) Inman.

"Jillesbod"

(inbjudning till gille) framfördes i Akarp i mitten av 1800-talet av skolmästaren Ola Ulsson (+1860) :

De va skolemästaren här, han hidde Ola Olsen, han bruga gå omkring me jillesbod. Å då ställde han si inganåm daren ä så hadde han denne läxan såm han leste åpp:

"Ja har en fliti hälsning ifrå Fär Nelsen å hans hustru åm I ville varra så goa å komma å fylja den te jo- ren (å så nönde han named) å åm I ville hålla te goe å spisa mida bagettor".

Å vi sad där inge i stuuan å hördeså andäktet po när han kom me jillesboded.

Det första järnvägståget (1856).

Ja va där å titta po, när de fyssta tåged kom. Po den tiden kåssta resan artan skilling te Long. Där va smala bänka rontenåm i vöjnen. Men vöjnana va lia brea såm nu, så di kunne dansa i mittelen åm di ville. Där va nån danska å reste, å när di kom te Long så sa den ene:

"Denne rese forglemmar je aldrin".¹⁾ Po kvällen va där bal po nån ställe di kalla Foreningen, den dan såm de fyssta tåged jick. - Ja jick tyggemannana omkring å töjde penga färr a resa po tåged.

1.) Lär egentligen vara ett danskt oröstav av följande lydelse: Jeg rejste en gang mellom Haderslev og Kiel, den rejse forglemmar jeg aldrig.

Visa, sjungen på 1850-talet.

Så är jag då äntligen kommen på balen
och ser vilken grannlåt som skimrar i salen
och ser vilka blickar mig möta med han
för jag är en bonde som skuffas i vran.

Här står jag go'herrar och damer tillika
och skall på min ära er litet bekika
ty just aströmen Jag skupad är till
och följa bestämmelsen gärna jag vill.

Som kacklande skator i blommiga häckar
så sitta där damer ikring dessa växter
och visa behagen med leende min
fast skönheten redan har farit för hin.

Och herrarna stå liksom uppställda käppar
i rundel på golvet med hängande läppar
- - -

Men r-n besitta jag nansin sett maken
där dansar en fröken till midjan mest naken
Men ack vad bon är sedig och blygsam ändå
som ej tagit hela beklädenaden å.

1) 2)

("Den e jord ihoppa å en såm hidde Tomas").

1) "gjord ihop" hordiktad. 2) Antagligen
den blekingske folkskalden Per Thomasson. En
annan visa av Per Thomasson som var mycket popu-
lär, var Bondpigans aftonsång, vanligen kallad
Spinnevisan.

Här följer den skildring av Mor Måns Ols' bröllop, som ägde rum i hennes föräldrahem den 18 december 1857. —

Professorskan Dea Forsberg, som av Iduns redaktion blivit anmodad att till dess s.k. bröllopsnummer, nov. 1923, skriva en skildring av ett gammaldags bondbröllop, blev rekommenderad att hänvända sig till Mor Måns Ols. Den artikel som skrevs efter hennes berättelse, blev sedanera avtryckt i

Skånska Dagbladets söndagsbilaga. Hemmet och följer här nedan

Då bröllopet firades i dagarna tre.

Från en riktig äkta-kånsk trakt på slätten, Åkarp mitt emellan Malmö och Lund, berättar mor Måns Olson för en medarbetare i Idun hur det gick till på bondbröllopen för en 60—70 år sedan i hennes hembygd:

En doft av luktätter fyller det soliga och vackra rum, där mor Måns Olson fin och blå och söt sitter i sin högkarmade stol, färdig att besvara en intervjuates alla frågor. De bruna ögonen lyser så goda i det underbart ungdomliga ansiktet, och de förr så flinka händerna vilja nu stilla och süssolösa i knäet — kanske dock endast för tillfället? Ty mor Måns Olson gör ej intryck av att vara en kvinna, som slagit sig helt till ro, trots det hon är 84 år, och hennes minne är beundransvärt, då hon för undertecknad berättar om sitt bröllop, som ägde rum år 1857.

Hon började med att säga, att hennes bröllop inte kan sägas vara typiskt för hur ett bondbröllop vid den tiden firades på skånska slätten. Se-der och bruk voro då som nu olika, och även om det finns vissa oskrivna ägar, som man med den tidens djupa akning och hävdvärna tradition orubbigt höll fast vid, handlade och styrde dock var och en efter sitt egest lynne.

Mor Måns Olson var enna barnet till en om inte precis storbonde så dock medelstor bonde i Åkarp, och därför firades sälertingen hennes bröllop på ett i allo värdigt och storartat sätt.

Redan 14 dagar före bröllopet böjade man "tillstökningen" med brygd slakt, bak, tvätt och ljusstöpning, hela huset fejades från ovan till nedan och gardiner uppsattes vilket skedde endast vid särskilt högtidliga tillfällen.

Dagen före bröllopet anlände "förmingen", val inomhus i stora servetter. Efter vad mor Måns Olson kan påminna sig innehöll varje förmingskyte: 2 fina brödkor av "möllesikat" mjöl, 1—2 honor, 1 stor fanstek, 1 smörkopp och 1 stor sockerkaka.

Bröllopet ägde rum en fredag, och i god tid häddades bruden i svart brudkläding av ylle, som var köpt i Malmö, krona och krans. Slöja brudkades på den tiden ej på landsbygden. Klockan 1 ägde vigseln rum i sommarstugan, och altaret utgjordes av locket på en vacker chiffonjé, och på locket placerades ljusstakar med stearinljus. Antagligen voro dessa de enda stearinljus som bestodos, då de vid den tiden räknades till lyxvarorna. Framför altaret var brett ett opphängtäcke, på vilket brudparet stod, och brudpallen utgjordes av två vackert snidade pallar med rött överdrag, varpå utförts ett vitt broderi. Mor Måns Olssons dotter, den kända och skickliga speskivupplärskan fröken Agda Olson, visar mig en av dessa pallar, där broderiet delvis nöts av, men vars tyg ännu är fullkomligt felfritt. Vigselförträffen fick sta på ett mindre täcke, ett s.k. vaggtäcke, även det utfört i opphämta.

Efter vigseh satte man sig nerast till bordet. Bröllopsmåltiden var dökid vid långa, smala bord, och på bänkarna lågo hemväda linnetäcken ned yllebander. Till detta bröllop voro 150 gäster inbjudna, och självskrivna gäster voro byns skräddare, skonakare och smed.

Framför varje gäst stod en tallrik och lågo en hornsked, en kniv och en gräffel, men om alla gästerna fingo servietter kunde mor Måns Olson ej minnas. Stedar, knivar och gräfflar lättes de man ihop. All mat placerasdes i stora skåar på de olika borden, och man befjände sig själv. Drickan bestod av brännvin till "mannarna" och öl, vilket hälles upp i kras och hägare, som även de ställdes på bordet och gingo laget runt. Den finaste hägaren utgjordes även s. k. jaösbägare av silver. Måltiden var kött oxkött och hönslätt med pepparrotsås; köttsoppa med russin,

svitskon och andra goda saker; fär- och kaltvete med sås; sockerkaka.

Före kvällsvarden, som avåts vid 11—12-tiden, bjöds omkring vin av en traktör, men vem denne kunde ha varit mindes hon icke riktigt — om det inte möjligen varit byskräddaren? 3—4 vinglas ställdes på en tallrik, och då fick brudparet och var och en av de 150 gästerna i tur och ordning dricka ur dessa, och var det någon som inte drack upp innehållet, så fick nästa man göra det i stället.

Den sena kvällsvarden bestod av "Ångefisk" (lutfisk) och risgrynsgröt, och föret vid 1-tiden bröto gästerna upp.

Följande dag ägde annandagsbröllopet rum, då mor Måns Olsson var iförd kultört verkenskläning och en klut av vit linon med fina broderier — en av dessa förunderligt vackra och kläddamma skånska klutar, och jag riktigt kan se för mig, hur vacker den unge "moran" skulle varit, och huru hennes bruna ögon skola ha tindrat och lyst.

Till annandagsbröllopet voro byfolket och släkten inbjudna, och midagen bestod av "plöckerfisk", överlevor från föregående dags kvällsmat och risgrynsgröt, över vilken hälles varintoi, och som alla äto direkt ur faten med sina kornskeden.

Fredje dagen var en söndag, och då skulle brudparet visa sig i kyrkan, och först när söndagen var gången, drogo de unga in i sitt eget hem, även det beläget i Åkarps.

"Hemgiften? Ja, den började jag få redan som liten fös. När det blev något över på de hemväda räckorna, lades det alltid på kistbotten, och så fyldes kistan undan för undan."

Allt vad mor Måns Olsson fick med sig till det nya hemmet var spunnet och vävt och sytt i förfädrarnemmet, det enda, som köptes i staden var sockenduk till brudlakanen, och när hon visar mig dessa vackra, vita lakan och örnegärt, tycker jag mig se ett mörtt kvinnohuvud böjt över den vita väven och flitiga fingrar sömma blommor och blad på dess botten, medan tankarna ila i kapp med nälen.

I mor Måns Olssons hemgift ingick även tre stycken likhundskläden, vilket var mycket vanligt att en brud medfördé i hemgiften på den tiden, samt ej mindre än sju väggäckar. — Vilka kanske kommit till nyta, eftersom hon fått elva barn.

Hemgiften förvarades i kistor och mor Måns Olsson berättar, att hennes voro blämlade med stora röda rosor. Alla möblerna tillverkade i trakten.

(Idun.)

E. F.—B.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
Jöns Nilsson

Ålderdomshemmet, Arlöv.

1835 + 1929.

F.d. dagsverkaren, husmannen Jöns Nilsson är född i ett litet hus å ofri grund å Åkarpa nr 8, den 2 juni 1835. Fadern var sockenskomakaren Nils Mårtensson, som på 1820-talet hade byggt huset. I samma hus bodde Jöns Nilsson i nästan hela sitt liv, med undantag av några år i sin ungdom, då han hade tjänst i byarna i grannskapet, samt tiden efter 1918. Det året dog hans hustru Marna, med vilken han varit förenad i ett 57-årigt äktenskap, och för att icke i sina äterstående dagar vara ensam, flyttade han frivilligt ut till Burlövs sockens ålderdomshem i Arlöv. - Följande berättelser av Jöns Nilsson äro upptecknade i dec. 1923.

(I förbigaende kan nämnas, att Jöns Nilsson är längt ifrån så skrockuli som sina brorsbarn i Tottarp, Bengta och Olof Jeppsson, enhuru tillhörande en äldre generation än de. Han har, för sin del, aldrig sett spöken.)

Hoveriarbetet på Alnarp.

Ägarpana di skulle järra därres äckor po Alnarp.

Di tuda i ett horn när di skulle ud po daisvarke, när di

1) körslor.

skolle aga möj ellor hyssta. Så kom di sam attan honga
a to vær sitt stittje. ja där va nän å kabbarpana säm
jore häweri åsse, a nan å Tägarpana åsse. De va i den
tiden Hans Tongarsen i Vinstorp hadde Alnarp.
¹⁾

Så hadde di många dajsvarkare ude ve sjöen åsse.
Så slo di joren ihopp, så där ble fem ställe ve sjöen.
²⁾

Så betalte di penga å slapp å gå te häwa.

Jo där va myllaren Pittor ifra Ågarp a en
murare ifra Long, di slo ijäl en tyskor po Alnarp. A
där sad Pittor po Slätte³⁾ i tie år for ded. De va nän
fariia paga di dare myllarepågana.

Järnvägens anläggning.

Då va ja så där en fjortan år, när di meta te
banan frysste gängen. Då tjente ja te Jens Ols i Ågarp.
Sin va ja i Burlöv. Så böjde di banan men ja va där. Så
va de så, ad banan va Färi imellom Malme å Long i decem-
bor månad. Så va de färet där imellom, så po de tåged
ägte ja aren husar sän niide Gran. Ja hadde fållk näck
a skyta å gå å se po tåged. Så va ja då tjugeitt år.

1) rödsel. 2) de ubodde de s.k. Strandhusen.

3) Folkligt uttryck för läntrangelset å Malmöhus slott.
4) Jöns Olsson på Åkarps nr 1, f. 1817, a. 1892.

Då hæue ja exerad ¹⁾ bevärning. Di löste biljettor hänne i Jins Ols såmmarstua. Där bode spektoren de fyssta åred, ingan där ble böjd te han. — Där va många å sa : Ja de bler ente i vår tid²⁾, men de ble lia väl. De sa Jins Olsen åsse, men han lövde många år ettor.

Om Karstorpa-högarna.

Där lå fem höja po ra i Kastorp. Ja tjente där fårr vøjtepåg³⁾ i tre år, men ja fornam allri nåd fårr min del. Ja jick där bodde tilia å sent. Di sa ad Hans Larsen sån bode där för i tiden han hadde lajt pantåfflor där åm ettorhysssten. Men di tjörde himm pantåfflorna åm nättorna. Å där visa si jus åm julana, det tala di åmm, men fårr min del har ja vissticka allri sitt nåd där.

Fran Åkarp.

Där va en lidén damm i min have, den kalla di fårr vannlösan. Men där fattede's ente vann, där va vann alltid. Dä där va stentäppe rongen åmm. Men ja hadde en sysstör såm sänkte si där. Så fylla far dammen ijenn, han fick öja-jälp ⁴⁾

1) Jöns Olssons gårå, kallad Gamlegår, som var Åkarps första järnvägsstation, nedbrun 1913. Byggnaderna voro ifrån enskiftestiden. 2) Karstorpa-högarna, varav numera blott två äro kvar, ligga vid ett ställe som sedernerå fick namnet Svanelöp. Se även Hanna Perssons berättelser sid. 67. 3) Stengärdsgård. 4) Ök-hjälp, d.v.s. hjälp med hästar.

ifrå Jens Annors.

Västanäm mitt hus, ve Jyns Annors kårra, där hadde
ligged en gär, å di kalla ed fårr gårsplassen.
Annorsen han ble jut, sa flytte di gären länjor åpp inod
Kastorpaskäled (Den fick sin hidde Lilla svanetorp)

3

Drängarnas nöje på tredjedag jul.

Treje da jul jick di po rås, alla Ågarpe dränja.

Där bar ja vad me. Å vi hadde mosikant färreve, Jörans
sen ifrå Järp å vi jick ifrå itt ställe te itt sanned så

länje där va nåd, å de vara hela dan.

Å vi fittj mad å brännewin po boreå måde bra.

Avi spilla kårt po nåd ställe, å når di ble tjea å de,

så jick di te itt anned ställe.

- 1) Vattensamling kring en gödselhög ("middinj").
- 2) Den omtalade gården, Åkarp nr 2, blev på 1840-talet utflyttad från byn av Arvid Andersson. I den angränsande byn i norr, Hjärup i Uppåkra socken, blevo också några gårdar (med anledning av en eldsvåda) utflyttade från byn, långt efter det enskiftet ägt rum.
- 3) Rås = rad, finnes i ortens dialekt föga mer än i uttrycket "gå po rås".
- 4) Frammevid, i tåten.

Jöns Nilssons hus i Åkarp.

Det hus i Åkarp, där Jöns Nilsson föddes för 90 år sedan och där han bodde det mesta av sin livstid, torde vara värt en särskild beskrivning, eftersom det tillhör en fordom vanlig typ för husmansboningar.

Huset, som är beläget på Åkarp nr 8, mitt i byn, är byggt på 1820-talet av Jöns Nilsson far, sockenskomakaren Nils Mårtenson, och är således hundraårigt. Det låg länge på ofri grund och både Jöns Nilsson och hans far ha gjort dagsverke för det. (Först sedan Jöns Nilsson flyttade därifrån har tomten blivit friköpt från nr 8, samtidigt som den blev något utvidgad). Byggnaden, som har gavlarna i norr och söder, är 9 meter (15 alnar) lång och 4,8 meter (8 alnar) bred och är byggd av korsvirke med lerväggar och halmtak samt gavelrösten av s.k. kalmarbräder. Ytterväggarnas höjd från grunden (gronden) till läjden är 2 m. och takresningens höjd 3 m. Halmtaket är av det vanliga slaget, liggande på sparrar och läkten (läjte) och med "ryggaträ" över "ryggningen". Huset består av 5 s.k. "spänne", varav köket, upptager 1 spänne, förstugan med skorsten

1.) Så kallas en bjälke som ligger på ytterväggarnas överkant. På läjden vila taksparrarna. Sparrarna sammanhållas av de s.k. hanabjälkarna (hanabjilkana).

och bakugn 1, stugan 2 och kammaren 1 spänne. Detta är f. ö. den vanliga fördelningen av utrymmet i mindre boningshus av äldre typ. (Spänne = mellanrummet mellan tvenne väggstolpar eller loftsbjälkar, $2\frac{3}{4}$ & 3 alnar).

Jöns Nilsson har i sin tid gjort en del förbättningar å huset. Således har den norra gaveln och en del av den västra längsidan blivit ommurade med tegel; fönsteren ha på 1870-talet blivit något förstorade, dock icke till väggytorna. I stugan har brädegolv blivit inlagt i st.f. det gamla lergolvet (lergolled). Slutligen har bakugnen blivit indragen inom den östra ytterväggen. Fordon var den så stor, att den stack utanom väggen. (Taket över en sådan utskjutande bakugn kallades bagaron-skul).

Ingången är på den västra sidan och har efter vanligheten refflade dörrar. När man inträder i förstugan (fåsssten) har man mitt emot sig den öppna skorstenen (skosten) och bakugnen (bagaronen). I skorstenen sattes kökärlen på en s.k. tjelfod på "ärmen" (eldstaden). T.v. om förstugan är köket eller stersed som det förrömn kallades. Det är belagt med golv av kullersten (kamporsten). Från köket kommer på en stege (stie) upp till loftet (lävted). Där uppe förvarades veden (bränned). I köket hängde

på väggen ett litet skåp (skav), som varit Jöns Nilssons "drängaskav". Det bar årtalat 1820. F.ö. funnos här kittlar, grytor (tjela, grydor) och kökskärl (kar). Köket har ett litet fönster i den västra väggen och ett runt lufthål i den östra, över en kylla där matvaror ställdes.

T.h. om förstugan är "stuan", som har två fönster i väster och ett i öster. Rummetts inredning var i Jöns Nilssons tid följande. I kroken innanför dörren stod ett hörn-skåp (kråg-skav) på en pall. Under de västra fönstren stod en "pingasoffa" och under det östra ett "klafffabör". Vid den södra långväggen stod en stor utdragssäng med gaveln på längssidan. Över sängen hängde i loftet ett handtag, s.k. sänja-bän d.v.s. sängband, till hjälp när man reste sig i sängen. Vidare fanns där en hög chiffonier (sjefanje) och över densamma hängde en åttkantig vägglocka, som efterträtt en äldre stående vägglocka. (Av denna gamla klocka fanns endast urtavlan kvar, som låg på loftet. Den hade årtalat 1832 och skulle vara gjord av en urmakare i Stansstorp vid namn Per Jönsson). – Vid den norra långväggen stod "kackelonen", en gammaldags sättugn av järnkvivor. Den eldades utifrån skorstenen. Ugnen var prydd med reliefbilder, på sidor-

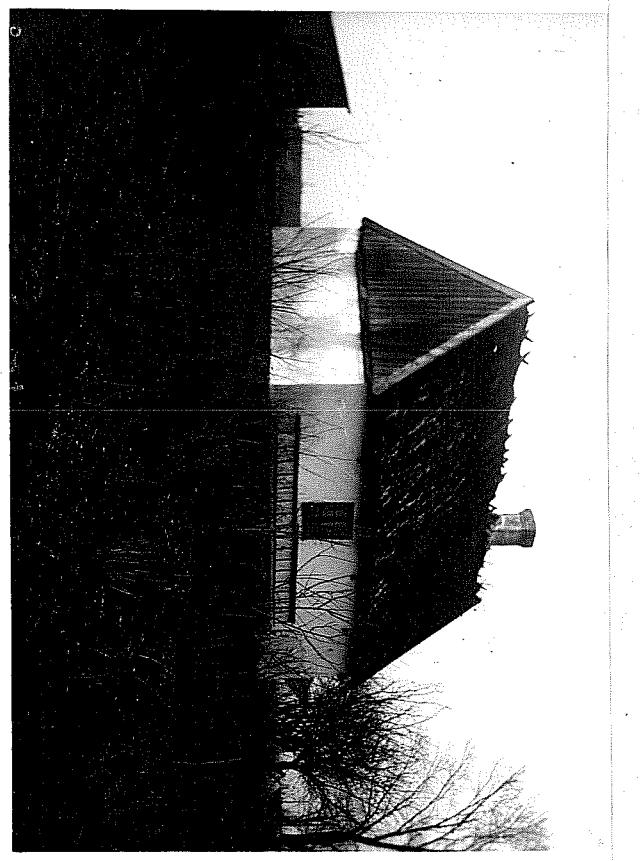
1) De flesta äldre stående vägglockor (dalaklockor) i trakten äro tillverkade av Anders Andersson i Mora.

styckena konung David spelande på harpa och på framstycket en blomsterurna. Brevid ugnen stod en länstol (armastol) med stoldyna (jynje). Några andra enkla trästolar och ett annat litet bord fullbordade rummets inredning. Som en egenhet kan nämnas, att almanackan var placerad under loftet i en klämma av trä. Stugan är så låg att en karl av medellängd får bocka sig under bjälken.

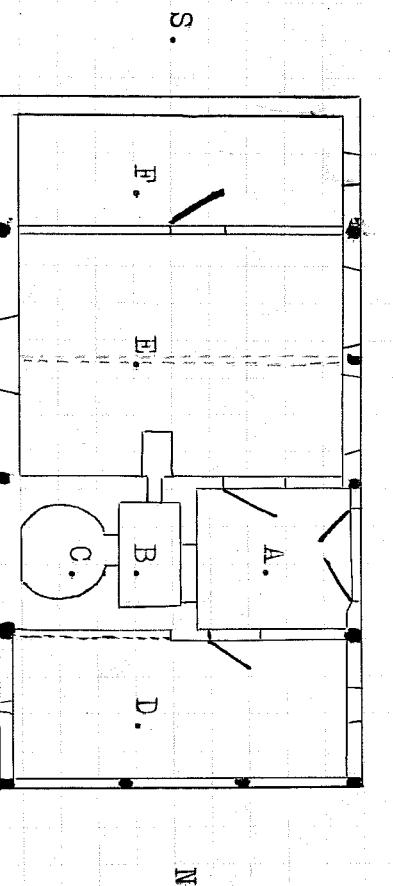
I kammarren bredvid stugan förvarades kläder, rökat fläsk m.m. Där stod en kista, en pulpet (byrå med nedfällbart lock och inredning med små lådor) och ett bord. I kammarren var det gamla lergolvet kvar, men i stugan var det för länge sedan ersatt av brädgolv.

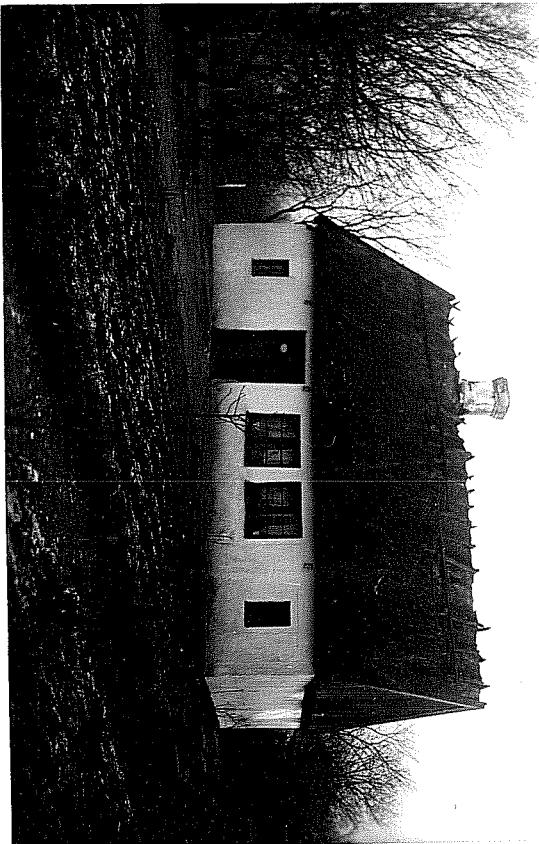
I slutet av året 1918 blev Jöns Nilsson äneman. Efter hustruns frånfälle fick han god tillsyn både av sина i Malmö bosatta döttrar och av vänliga grannar. Han led ingen brist och hade rättighet att kvarbo i huset för sin livstid. Men han leddes mycket efter sin hustru och kände sig ensam i sitt gamla hus, varpå han i januari 1919 frivilligt flyttade till älderdomshemmet i Arlöv.

Kort därefter inflyttade en hantverkare i huset, som friköpte det tillika med tomten från Sockerbruks Aktiebolaget, den nuvarande ägaren av Åkarp n:r 8.

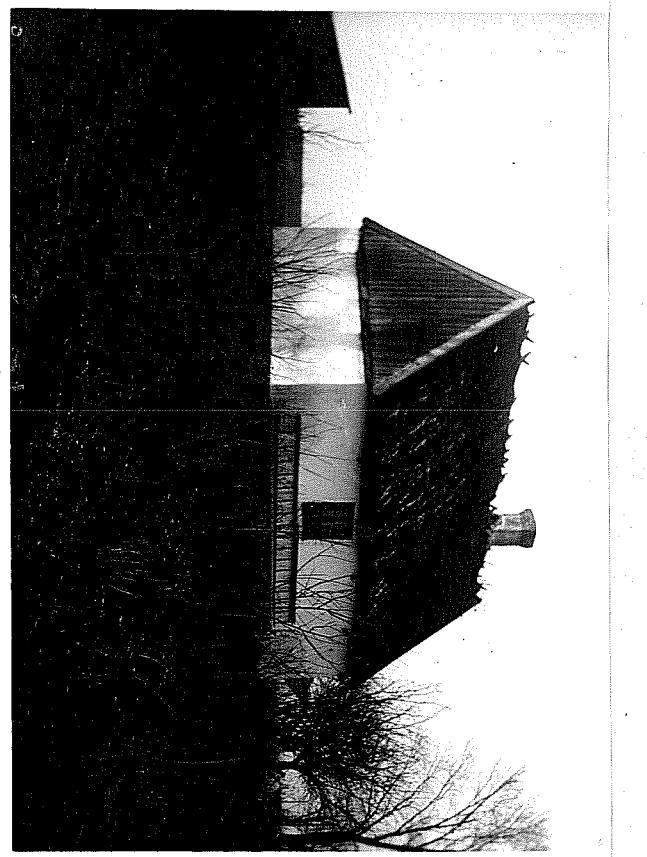
Jöns Wilssons hus i Åkarp, sett fr. öster.

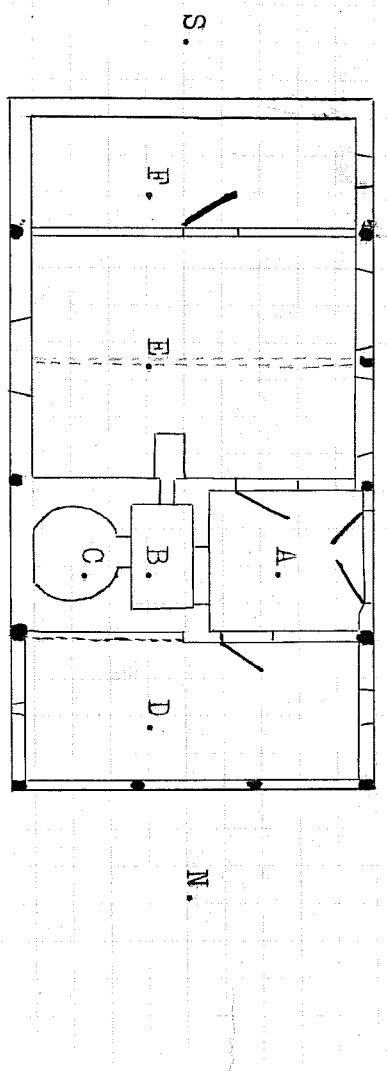

Sett fr. väster.

Planeringen i föregående sida är felkarta
offentlig uppmedning som jag gjort för migne att
sejana. Det finns tillhörande annan karta, beställd i huvudet.
J. Frithjof. B. Skoström. G. Wiklund. J. Kihl.
G. Stigge. L. Hammaré.

Jöns Nilssons hus i Åkarp, sett fr. öster.

Hans Almgren.

Burlöv.

Förre skolläraren i Burlöv Hans Larsson Almgren är född i grannsocknen Särslöv den 14 september 1833. Fadern var hemmansägaren Lars Jonsson, tillhörande det från Lunds härstammande "Jonsingasläktet". Almgren genomgick nedrivna huset vid folkskolan i Bredgatan, åren 1855-57, och blev 1857 folkskollärare i Burlövs socken, från vilken tjänst han avgick med pension 1892. De första åren var han lärare i Sunnanå by, därefter 1864-71 i Åkarp och från 1871 i Burlöv, där han ännu bor kvar i det gamla skolhuset öster om kyrkan. Skolan blev nedlagd då Almgren avgick från sin befattnings, sedan nya och större skolhus blivit uppförda i Arlöv och Åkarp. Almgren sysslade sedan med trädgårdsmästeri och var på 1890-talet vikarierande kantor. Den sista sysslan han lämnade - vid 85 års ålder - var klippningen av häckarna på kyrkogården.

Ännu gör Almgren dagligen sin spatsertur i grannskapet, stannar och samtalar med gamla bekanta om politik och andra aktuella frågor. Hans åsikter äro ganska radikala

och som exempel kan anföras följande uttalande om det nya psalmbokställaget: "Ja har ligged å lest i di nye salmerna, men de här lijtar jo ente nåd. Där har Olsen forgåd si, hadde ja vad ecklesiastikministor, så hadde ja ente kommed peganes me såddent. Di gamle salmerna e möed, möed bättor. Men nåd såm vi gått konne ongvara, de e salmorna åm kåninge - waaffor ska vi be mer färr han, än färr andra människor?"¹⁾ Liksom den äldsta generationen av folkskollärare och -lärarinno, som voro komma ifrån bondhem och verkade på landsbygden, så talar också Almgren sitt bygdemål tänligen oförändrat. Flera berättelser av Almgren äro upptecknade 1922, och befinna sig nu å Folkminnesarkivet; vad här följer, är upptecknat 1923 och 1924.

Hans Almgren + den 2 augusti 1926.

Om Länsman i Tottarp.

Där va en länsman i Tåttarp såm hidle Hultén.

Hann bode po ställed ve lillaupäckra skäl, de böjdé hann å de hidde Hulthem ettor hann. Sin såble han udfatti å måtte flytta te ett lided hus ve Pål Nels.

1) Liknar. 2) Zacharias Hultén, länsman i Bara härs västra distrikt, tillika fanjunkare, f. 1794, d. 1860, förfört omtalad i Kjersti Anderssons visor från Tottarp. Hans företrädare hette Kunstedt.

Så va där en tjältring för hann, såm hidde Ronn-
stett, en äkta tjältring, än räli fan. Hann hadde bod nöre
i Annors Nels går i Kabarp, så bode han po Gostavslong.

1) Gustavslund, ett hus i Tottarp, byggt 1833 av

Länmen Kunsteat. 2) Kalinan och Fatterskrog, två av de

första värdshusen vid stora landsvägen Malmö-Lund, det

första i Arlöv, det senare i Hjärup. Mellan dessa låg Hvilan.

(Dessutom funnos "säjekrued" vid Segeå och Opagrukred i

St. Uppakra.) 3) Förlikas, komna överens. 4) Nils Jonsson

Björkman, Djurslöv nr 4, f. 1784, d. 1854.

2)

Kräminnen i Kalinan. Fattorskru di konne vente

3) Kärtjiva åm marknas-jästor.

forlis, di tjiva åm marknas-jästor.

Men jyngana di stanna te ve Hvilan åsåldé därres

tjistor åt vättekår å stia. Så de såm di ente fick såld

där, de såldé di i Mälme dan ettor.

Dillå po ställen i Ågarpo, te Lars Jyns å Jören

Annors. — Där va en jyng såm hadde bytad hästa, å han be-

klagat si färr åt hadde lurad han: "A han hadde skänt

(lurad) mi, så där va ente mer än grimman ijenn".

När di sjång majvisan, så va där såmma å sluta

varsen me. "Var oss allom en naodig gud med glädje", men

jyngana di sjång: "Var oss allom en naodig gud me glae".

Sin så fick di forbättrad sitt språk å läerde skånska.

4) Bjårkman, gamle löjtnanten, han ville stässse ha
en jyngapag te vöjtepag.

1) Gustavslund, ett hus i Tottarp, byggt 1833 av
Länmen Kunsteat. 2) Kalinan och Fatterskrog, två av de
första värdshusen vid stora landsvägen Malmö-Lund, det
förra i Arlöv, det senare i Hjärup. Mellan dessa låg Hvilan.

(Dessutom funnos "säjekrued" vid Segeå och Opagrukred i
St. Uppakra.) 3) Förlikas, komna överens. 4) Nils Jonsson
Björkman, Djurslöv nr 4, f. 1784, d. 1854.

En svart hund visar sig om natten.

Ja jick en natt ifrå alör, ja hadde vad te Jyns Nels. Ja hadde skreveb nåd for han å hadde vad å lämnad han. Så skolle vi ha kvällsmad, där va hans bror me. Så ävarpo de skolle vi dricka tåddi å spilla kort, å de vara te midnatt. Så fyllde di mi po en sti såm går över därrres plan å åpp te myllan. Å ja hadde en hong såm jick bagettor mi. Så när ja kom te Helenelonn jick ja jennom parken. Så jick ja imenn vallen närr te byen. Å när ja dä kommor närr te byen, te Kristen Ols, så ve myddingen kom där en svartor hong ettor han. Å ja trode de va rikstasmannens hong, men närr ja kom did, så sto därrres hong bong- en såm vanlet.

Larm i torvhuset.

De va en sme såm hidde Henriksen, hann bode i Särslöv, de va en ordenteli kar.

Så stövi en kväll åppad gavelen te skolehuset i Syngano där ja bode. Å där ble såddent larm inge i tårrahused. De hördes såm tårren ramla. Vi jick ing, å där va ente en tårr såm va robbad, å va lärmed de va, de vete vår Harre!

Ett äventyr på Dalby kyrkogård.

Men ja vidd en berättelse såm ja tyss va trevli,
såm passera po Dalby tjärregår.

Den va ente inghäjdad å där va itt vanlet sten-
täppे rongen ånkring, såm där va reved holl po här såm
helst. Å där jick en sti lia övor tjärregären å där jick
di bodde natt å da.

Så ble där en lörda gravad en grav mitt övor den
stien. Å där va en skräddare såm jick ånkring po ställen
å sad å syde. Så jick skräddaren ifrå sitt varbetssättle
åm natten å jick po den sian såm ente joren va kastad
åpp å sto po hoeded närr i graven. Å där va en kalv kom-
men nör i graven å han kom po hoeded nör po hann.

.Ja hörde de å fålk såm va där åppifrå. Där va
dränga te min fars såm va ifrå Sjöstorps di jick te tjärkes
i Dalby.

Berättelsen om en person som i mörker går över
en kyrkogård och ramlar ner i en nygrävd grav, där dessför-
innan en kalv fallit ner, tycks vara ett sägemotiv. Den
är även lokaliseras till Svedala och Nevits hög.

F 8.

Spökeri i Malmö.

De va ve Kalendegadan i Malmö. Ja kommor ihåg de
va en fru, hon sad å re po planked in mellom gadan å gården.
Å hon dansa me mannen ån natten, när han sto lij, så hon
sled åpp hossorna.

Di fick forfattad en böñ sån skolle lesas åpp i
tjärkan ån söndorna for ditta spögeried.

Ro i graven.

Där va en tjarring nere i Symmanå sån ble oväns
me sin svärsån. Å di ackordera å hon sa te han ad han
fick ente komma i hingas tjista när hon va dö, for då
fick hon ente ro i graven.

Hon mena naturletvis den tjistan där hon hadde
sina klär å sitt töj.

Om Pastor Bengtsson.

Musiklärarinna fröken Cecilia Almgren, Burlöv, om-
talar att i grannsoken Kyrkeby var där en vicepastor
som hette Bengtsson.¹⁾ Han bodde sedan i Stockholm och
stod i gathörnen och sålde religiösa skrifter som han
själv hade författat. Så bjöd han ut dem med orden:
"Köp evangelina, di e fina, di e mina."

1) Jacob Bengtsson, f. 1827, präsvigd 1858, avsatt
från prästämabet 1872.

LUND'S UNIVERSITET'S
FOLKMINNESARKIV
Bäckahästen.

Bäckahästen han sprant fram å tebaga. När va en man ifrå Malme såm hidde Nels Jynsen. Han hadde en bror i Tjärkety, såm nadde arrrenderad prästagären, han hidde Hans Jynsen.

Så jick han ifrå Malme en kväll. Å där va hyssta - Jille i Jörslövmylla. Å han ble vilse, han kom te Jörslövbro å råka för bäckahästen, han sprant fram å tebaga för han. Så hörde han där va mosik å dans häne i myllan å han jick hänn där.

Varulvarna.

Varulvana di jick å sprätte nagen äpp po hävande kvingor. Deje en löjhistoria. Där talas jo stässse åm varúla.

Jä har hört di talte åm di sto å snarra i råne-
stena, di hadde i tjöked. Å där va itt holl po foden
ve rånestenen, å där sto han å snarra så di, åm de va nån
sanning.

1) Rasslade. 2) D.v.s. stenfoten, grunden.

NOV. 1923.

Den döve och prästen.

De va en såm sad åppe i ittträ å hogg närr en gren. Så kom prästen gånes där ad väjen å stanna å talte ti han, di va jo bekanta.

Så sior han: "Godat!" (Så ingbillia han si ad han frågte: "Va ska du ha den ti?") Han hörde ente va han sa, han bara trode ad han sa så.) - "Yxaskaft", sa han såm sad där åppe.

Så sa prästen: "Gud ji du hadde ed i röven po даж".
(Så tytte han ad prästen frågte: "Hur längt ska de va?")
"Änna åpp ti den knorten!"¹⁾

(Där va en å me, åså tängte han ad han frågar åm han kan få mina öj å ria över po). - Men han fråga: "Hur e de me din hustru å dina döttrar?". (Så trode han ad han fråg-²⁾te ettor öjen, å då svarar han:) "Ja di e i fyll båa två, så där e ingen kan ria po dam".

1) Knast. 2) I föl, dräktig.

Juli 1924.

Burlövs by, där fyra gårdar liggat tätt intill varandra väster om den åldriga kyrkan, hade ännu för ett 20-tal år sedan ett mycket ålderdomligt utseende, som sedermera delvis gått förlorat. – Den äldsta profanbyggnaden i Burlöv är prästgårdens boningslänga, byggd 1730. Uthuslängorna, som varo ännu äldre – ensav dem var årtalat 1722 – varo redan i mitten av 1800-talet mycket skräpliga, och vid jultiden 1904, då en myckenhet snö lagt sig på taken, sjönko de ihop av sig själva.¹⁾ De blevo nyuppförda ett stycke ifrån sin gamla plats. – På gården därintill, n:r 2 & 6, som i förra århundradet tillhörde riksdlagsmannen i bondeståndet Anders Persson (+1882), äro de flesta längorna, utom stallängan, nybyggda i senare tid. – N:r 3, där efterföljande folkminnen äro upptecknade, är delvis ombyggd efter en eldsvåda omkr. år 1900, och nästa gård, n:r 4, är i sitt byggnadssätt en blandning av gammalt och nytt.

1) Prästgården (n:r 7) samt n:r 2 & 6, n:r 3 och n:r 4 blevo kvarliggande i byn vid enskiftet. Av de övriga ställena var n:r 1 utflyttad redan 1791 och fick namnet Kronetorp (Efter C.A.Cronsjö); n:r 5 blev utflyttad vid enskiftet, som här ägde rum 1818.

Men byn har dock många gamla detaljer. Kring kyrkogården kvarstår ännu muren, varav den östra sidan är från medeltiden; den norra är byggd vid en kyrkogårdsutvidgning 1864. Mittför östra kyrkogårdsmuren ligger det förut omtalade gamla skolhuset, en god typ för gamla folkskolehus på landsbygden. Ett stycke öster om byn ligger en stubbamölla, varom mera längre fram. Ivid nr 2 & 6 ligger den s.k. "vanningen" (vattningsdammen), kantad av lutande pelar, och mellan gårdarna slingrar sig "gadan", som vid regnväder nästan översvämmas av vattnet från en intill densamma belägen "kärra". När byn ligga tvenne dammar, den ena, "Kläckedammen" på prästgårdens ägor och uppkallad efter en kyrkklocka som enligt sägner sjunkit ner där; den andra, "Långedammen", på nr 2 & 6.

Ägerinnan av Burlöv nr 3, änkefru Hanna Persson, är född därstädes 1851 och har bott där det mesta av sitt levnad, med undantag av tio år då hon som gift bodde i Vinstorp. Föräldrarna varo lantbrukaren Anders Olsson (1822-1886) och Boel Jönsdotter (1831-1879). Hanna Andersdotter blev 1880 gift med Jöns Persson i Vinstorp (Lomma s:n). Efter männen död 1890 flyttade hon till-

baka till fädernegården i Burlöv, som hon löste till sig av syskonen och f.n. har utarrenderad till den yngste brodern Anders Andersson. – På Burlöv n:r 3 växer stam-exemplaret av den s.k. Burlöväsen eller hängeken (*Quercus robur burana*), som Anders Olsson fann i en pilevall för omkr. 70 år sedan, tog hem och satte i sin trädgård. Trädet, som nu utgör ett helt lusthus, har fått många avläggare både nära och fjärran.

Hanna Perssons berättelser äro upptecknade dels i augusti 1924, dels vid nyårstiden 1925.

Trollen i Åkarpe backe.

Di sa där va tråll i Åkarpe backe. Så va där jille te Hans Pärs i Kabbarp. Så va di bjudna å di hadde lönt råmm te där där di skolle sidda, men di så där ente. Å de ska ha tedräd si i Hans Pärs går.

Spökeri i kölnehuset.

Vi hadde ett tjyllnehus här ute po planen. En kväll va där en husar skolle gå himm, han hadde vad i Ågarp. Å han hörde såm di grina å prata där inge å han

1) Så kallades en för länge sedan borttagen åtthög, belägen å Åkarps n:r 6, mittför där Åkarps skola nu ligger. 2) Hans Persson innehade 1865–1907 gården Kabbarp n:r 8, invid gränsen till Åkarp. 3) Lämnat.

tjännde rysstorna po alla i byen. Å han jick did å så,
 å där lå en sten for daren. Å di slöjte itt lided gråne
 ingan han kom did. Å där va ente en männesja. Å han ska-
 la de varsta han kunne imod himmed, så han visste ente
 åm han hadde huan po si. Han hadde närl styrrt såm han
 skala.

Den huvudlöse:

Men färr många är sin tjente här två påga såm
 va bröra. Å di hadde vad ude i marken å flytt kräjen.
 Å då sior den ene: Kan du ente skynga di? Å den andre
 sa de væente så bråt.

Å når han kom himm så fortälldé han, ad han hadde
 sitt en mann såm ente hadde nåd hoed, såm jick där i-
 blann kräjen. Å den ene så de jo ente, de va bärra den
 ene såm så ed.

Om å-töj.

Ja hadde en fastor såm tjente i Alöv. Å hon å
 sånen po ställed di va närr ve åen å skolle lässa hö
 en lördeskäll. Å når di hadde fysst lässt ed en gång,
 så fallt lassed. Å di lässte ed åpp ijenn. Å når di då

1) Släckte. 2) Störtat. 3) Kreaturen. 4) Å-tyg,
 benämning på bækahästen och andra övernaturliga väsen,
 som hålla till i åar. Den här omtalade än är Sege å.

hadde lässet ed, så fallt de ijenn å de grina i höed. Å di ble rädda å tjörde himm å lo höed ligga. De hände i Alöv, ännu närrre ve åen. De va å-töj, så kallad.

Men de sättor ja liasåmm tro ti, å de min fastor hadde sajd ed.

Varulven.

Här va en mostor te far, hon tjente ude i Tågarp te Nels Pärs. Å där va varulen å snarra i rännestenen där evelia kväll.

Där va en mann ude i Alöv såm va varul. Han så räli ud, han va spänd å reven i ansikted å han ble forvanlad åm kvällana. Han hidde Syrak. Han hadde bårra tre ben, å en lång rompa.

Spökeri i väckammaren.

Di tala åsse åmm, ad här närrre po den västra längan, där vövde de når di hadde slutad å vöva åm kvällana. Å där lå två dränga i drängkammaren, såm hidde Annors Larsen å Pär Tryllsen å di hörde såm de vövde. Å di jick ud po gären å jick hänn mitt fårr fynstorna där såm vöven sto, å titta ettor åm fastor hon vövde, men då tyxtna de

me desamma. Å när di väl va komna ing åm drängahus-daren, så vödde de lia bra. Å de slo så fast i slabored.

Varsel på Burlöv n:r 4.

Men så va de här inge te Ola Johanss. Å när han hadde vad bärte, å litt ingan han kom himm, så tjörde han åppad gären de varsta han konne, å stände åppad daren. Men di va så vanda ve ed, så di bryde si ente åm å gå ud å se.

Spöke i Helenelunds park.

Där har vad gått åm spöje i Helenelunds park.

Å där e många har sitt en gammal kvinga, hon har sodded po stenbored mitt i parken. Hon hadde klud po si å hon sad alltid på ditta harra vised å pläcka i kluden. Å när di närma si, så forsvant hon. De va ett par gamla fålk såm hadde hatt Alövgåren, di bode här hide där såm smeen bör. Di hadde tvad tjöranes närra i Julie å hälsad po en därtor. Ånår di kom mitt fårr parken, å litt forbi statbused, så skygga hästen. Å fålken fallt å, å kvingan stuka hennen. Å när di restesi, så ble där rent follt me kryllspånor åmkring hästen å vöjen.

¹⁾ Hellenlund, domkyrkohemman i Nordana, Kyrkeby s:n, brukas under det angränsande Kronetorp.

En syn vid ättemögarna i Karstorp.

1)

De va när min man jick po böjskolan, de va de allor fyssta åred där va skola. Å han hadde himma ude i Vinnstorp. Å de va tilia en maren han jick te skolan. Å när han kom forbi Svanetorp, så liggor där jo två höja. Å där så han en rekti krigare i gammeldaskläsel å me jevär, å han jick framm å tebaga. Å så jick han ifrå den ene kollen å te den andre toltre gång. Å så forsvant han i den ene kollen, så han syntes ente mer. Han så de allri mer än en gång.

Nils Nilsson från Åkarp går vilse.

Här va så många männesjor, såm jick vilse för, så di visste lente här di va. - De va den gamle nore-Nels 3) Nelsen i Åkarp, han kom te Jackop myllares här hide en natt å knabba åpp dam å fråga här han va. Så kom myllaren åpp å sa här de va. Så ba han, åm han ville fylja han å visa han väjen himm. Å han sad åpp å dro po si å fyllde han. Å när di kom te Krommen, så sa han: Nu viad ja, här

1) Jöns Persson i Vinnstorp var elev vid folkhögskolan Hvilans första vinterkurs 1868-69. 2) Gård i Karstorp, Lomma s:n. Se även sid 473) Nils Nilsson på Åkarp n:r 3 (1814-1876) kallades så till skillnad från sin granne med samma namn på n:r 7, "Syndre-Nels Nelsen". 4) Jakob möllare, kvarnägaren Jakob Andersson i Burlöv (1827-1904). 5) "krummen", kröken av Dalbyvägen på Kabbarp n:r 1, nära Burlövs skäl.

ja e. - Å han va verkän berussad ellor nåd.

28 aug. 1924.

Klockarens söner agera spöke.

Här bode en i itt hus, såm hidde Åge Mårtensen,

han va nåd besläjtad me Blombarjana där ude. Å hans for-

mann hidde Jeppa Annorsen. Han hadde itt ärane åpp te

Ågarp såm han skolle udrätta. Å så jick han åppad te Åg-

arp åm marenen. Å så härgjö^{lk} itt kläckarehus i byen. Å

kläckarens hadde två sånor å di va så faselet udspikele-

rade. Å di ville skrämma han fårr han va så faselet rädd

fårr spöje. Så när han då kom himm åm kvällen så jick

han å småsjong (han trode de skolle ble bättor, å de han

va så rädd fårr spöje). Så for di åpp å ställde si ve

Långedammen. Så när ad han kom så ställde di si åwenpo

varandra, den ene kröv åpp po ajslorna po den andre. Å

når han då prasis kom mitt fårr, så skreg di ti å fallt

så långa di va, rätt närr. Å sin så sprant han himm de

varsta han kunne, närrad gadan å ing i hused. Å så tickna

han te kvingen ad hon skolle ente snacka te han, så hon

skolle förstå, ad han va kommen fårr nåd.

1) "Förman", d.v.s. företrädare.

Så för hon ettor röjelse å la po varme, å så röja hon han. De va rekti röjelse sånn di hadde tijfjt po abeteked. De va fårr de han ente skolle få nåd men å ed.

En friarehistoria från Lomma socken.

Ja har ett besynnorlet frieri sån ja kan tala åmm, de e varkeli sanning.

De va en mann va änemann å så hadde han ett lided barn, så va han tvongen te å ha en männesja te å passa de, å husålla for han. Så sa hansen gamle far ti han, när han hadde den där husållorskan: Ska du ha den där männesjan längor, så forstör hon hela hused, du blir tvongen å skaffa di itt fruentimmor å jifta di me. Så sa han: Ja här ska ja ta väjen, här ska ja få fatt i nån i rapped? Men den gamle gobben va ingmari å sa han skulle skaffa si en, här han skulle ta den ifrå. Så lå han å fondera åm natten å tänkte ud, så skulle han sala hästen, så skulle den gå här han ville.

Å så åm marenen satte han si po bästen å re. Å de bar å övor Lämme jäsjivarebro.¹⁾ Å så jick de åppad imod Habo ti å änna åpp imod itt udbyrdningsställe i Fjelie.²⁾

1) Lomma gästgivarebro, över Höje å. 2) Utflyttad gård. I de gamles språkbruk finnes ännu uttrycken "bo i byen" och "bo po udbyrdningen" såsom ett minne från en skiftestiden.

Så stände jo hästen utanåm porten där. Så visste ente mannen åm där va nån töror po de ställed. Så re han marr te lämne å frågte en gammal syldat, såm han tjännde, åm dar va nån töror po de ställed. Jo så sa mannen ad där va två stycken.

Ja, så re mannen himm ijenn den dan, så re han åmn i jenn, så när han då kom himm, så sa han te sin far:

"I maren fyllor I me, for nu har ja träffad nån." Så

dan ettor åm marenen så fylldes di ad, så tjörde di did.

Å när di då kom te porten, så kom där en gammal

mann å yppna färr däm, de va han såm råde åmn ställed å

tösorna. Så ble di ingbjudna, så kom den frammade man-

nen te å sidda ve borännen å hans sån po bagborsbänken.

Å di skolle ha smör å brö, så kallad, å brännevin. Sin

när di då va komna ing, så sad där en tösi väven å

växde, så tänkte han: "Den kan ja visst ente ta". Sin

så rätt såm di sad kom där en liden tösi ad tjuxdaren

å tvart ijennom stuun å ud i sammastuan. Så tänkte

han: "Den skolle ja komna ha". Ja å så rätt såm han sad,

jick åsse hann ud i sammastuan. Å di kom övorens å de

ble bra, å där ble jiftaremål, å de ble itt lyckelet

äktenskap.

De va en släjting te min mann, däfforse vidd ja ed.
Men ja vill ente si va mannen bidde, å de han har barn
såm lewor inu.

Om julfirandet i Burlöv.

Ja kan jo snacka åmm, hoddan de jick ti åm julana
för i tiden, po ditta ställed isynnored.

De jick så ti, så när ad de va julaftan, så skolle
di ha rent åmkringskytt ve tvåtiden. Så skolle di gå å
ringa i tjärkan. Å så klädde drängana si i höjtidsklär
å blankade täfflor sån di brute po den tiden. Så jick di
åmkring i drängkammarna fra de ena ställed te de andra te
di ble samlade.

Så hadde di på julahöja så kallad, å di besto å
itt sticka sylta å itt sticka steg å så en svinstasse å
sin kagor, stenkagor å klenor å goarå, å så brö naturletvis.

Ja sin så skolle di gå å ringa, å når di hadde ringd,
så skolle bored stå dugad te di kom himm. Å där skolle stå
två stora starinjus po bored, ettor de va jul, annars hadde
di talljus. Ja å så skolle di ha fisk å gröd å gässasteg
te kvällsmad. Å när vi då hadde tad å bored, så skolle vi

"omkringskjöt" = slakt urke!

lessa aftanbönen å sjånga många julasalmor. Far sjång
färre å vi sjång ettor.

Ja när vi då hadde skytt de, så bärja här komma
fålk å skjuda po gården. Så när di kunne passa po di såm
sköd, så skulle där bjudas brännevin å klenor po dam. Så
lejte di julaläja, di lejte fårr de messta blingebåck.
Å så di andre höjtidsvällana for di åmkring å va åmn-

klädda. Här va sån teställning i hela byen me ad di
släppte ing brev te varandra å satte julabåba. Di va
jorda å långhalm å hadde boddearma å ben. Många gånga
sto di utanåm daren når di kom ud åm marnana.

Po den tiden hållt di julada så helli så di skulle
ente udrätta nånting, så di måga ente ongor kräjen. Å sin
når andra lå å såv så fondera di po å gå å måga, å di to
täcken å hästana å la po tjörna. Så jore di så fint så
di bodde sanna å ena ongor tjörna.

Julaftan å julada

då har vi så bra såm vi vill ha
Men annda jul då jemnor mor sitt sul
å ud me jär påga å måga
å sidd ente här å kåga.

---

1) Sanna, nyare uttal av såna = strö sand; ena =
strö finhackat eneris. På detta sätt pryddes golven i
boningsrummen vid högtidliga tillfällen.

Å drängana jalp te å ringa åm helledana. Å var inda

juladasmaren vår di hadde ringd så ble di bjuda po kaffe
å jög te rikstasmannens, Annors Pärsen hidde han; å nyårs-
dasmaren va di här te vårt; å te Kristen Ols trettenedas-
maren, Ola Joháns bidde de för i tiden; å så te prostens
nyårsdas natt.¹⁾ Å då skolle alla männesjor va åppe å höra
når de nya åred ble ingringd, å när di hadde ringd så bjöd
prosten på ponsch.

Men når ja va barn så jick di åmkring me Betlehims-
stjarnan trettensaftan å sjång.

Å alla männesjor såm va litta fattiå så ga di si ud
te å tygga te jul. Å vi hadde en stor bricka me brö i tjö-
ked å ett rysellet stort fad me fläsk å tjyd. Å lille jula-
aftan va där en männesja hadde näck å skytta me å ji tyg-
gare, å di fick värs litta brö å fläsk å tjyd. Di hadde
ingen bra fatti-ställning då. Vi hadde itt särskilt råmn
här po gären å där fick alla tyggare kryva ing å lägga si
åm nättorna.

1) Även i Tottarp var det brukligt att de som ringde
i kyrkan under julen ringo traktering på ställena i byn.^{s.}
25. - De gamle "gåramannana" i Burlöv by voro på den tiden:
Riksdagsman Anders Persson på n:r 2 & 6 (1802-1882); Anders
Olsson på n:r 3 (1822-1886) och Kristen Olsson på n:r 4
(1829-1886). I prästgården bodde kontraktsprosten Joh:s
Menander (1807-84). (Den följande kyrkoherden, P.A. Rosén,
flyttade ifrån prästgården, som därefter beboddes av arren-
datorn, och bodde själv på Elisetorp vid Arlöv.)
2) fattigvård.

(Tillägg till stycket om julfirandet).

(Kjersti Per Påls, Åkarps n:r 4, som har tjänat till Anders Ols i Burlöv, har omtalat följande om Betlehemsstjärnan, som lämpligen kan upptagas här. —)

"De va sextifira, då tjente ja te Annors Ols i Burlöv. Då va där malmeboa, två äldre manna, di jick åmkring en syna da i julen me en stjarna å sjång. De va åm kväljen, å där va jus i stjärnan. Å så hadde di itt lided ankare me si, en kagge så kallad. Så fick di en sypp po värt ställe, så konne di ente ta så många syppa, så slo di dam po kaggen. Men ja har allri sitt ed mer än den samme gången. Ja tytte de va så höjtidelet. Di sjång åm Betlehem, men ja kan ente komma ihu visan. De va malmeboa, såm jick åmkring i byana å sjång." — Jfr. sid. 24.)

Fastlagsgillet, påskens, maj- och pingstfirandet.

Å så slo di katten å tynnen när de va fastelann; ja de va ingen katt, de va en flasko, di hadde i tynnen.

Di va udklädda allihoppa å skolle ria po rektia hästa å skolle slå ti den hära tynnan så den jick itu. De va åm

—
Jöcken

lördan, så hadde di jilled fastelannsmånda.

1) Så åm påsken trilla di påskägg, vi ställdde en
täskel po snidd å la strannsån po, å där skolle alla va me,
såm va po gården.

De har ja hört po, när di sjång maj. Di hadde gröna
grena po myssorna, alla drängana, å spillemann me si. Så
kom di ing po gården å sjång majvisan. Där sto jo i visan
"Nu sätter vi maj uti ert tak, vi kommer igen om pingesdag."

Sin hadde di jille bagettor, de va pingesda. Så bjöd di
alla mannana i hela byen. Så bar di did ägg å smör å
grädde å alla sårtor te jilled. Å de va så storartad så
di skolle ha rekti måltid. Å vi dansa, vi hadde dansa bela
natten.

Skördearbetet. Höstagille.

Men när di hadde hystad, åm kvällana, då va de
rektet storartad. Di hadde inga maskinor, å då tåga di
himm åm kvällana; karrana hadde sina lia po ajslorna å
fruentimmorna sina rövor å då sjång di gammeldas-visor,
di sjång Jartad klappar i mitt brysst, å Jungfrun gångar
sig på högande berg å andra gammeldasvisor, men di har ja
rent glemt. - Å så tilia såm di va åppe! Di skolle va
åppe så di skolle dricka kaffe kläckan fem å eda frokost

1) Klappträ som användes vid bankning av tvätt.

kläckan sex. Så fick di lillemidda, kalla di, kläckan nie.

Så skolle di ha stenkagor te lillemidda å smör å brö å ost å tjyd å brännevin. Å så skolle di ha såppa te mida, de skolle di eda kläckan tål. Å så skolle di ha kaffe i-

mellan itt å två. Så skolle di ha meaftan ve firatiden, de va nân sârts åppstytning å tjyd. Di bar ud lillemiddan å meaftan, men te mida jick di himm, karrana skolle sliva därres lia. Så te kvällen skolle di ha gröd.

Så när en tid va gât, när di hadde inghyssstad, så skolle di ha lysstajille. Å kvingorna kom me sina rene kläde po hoeded å sina rene fârkle, å di skolle hälsa po far å mor å väss glytta. Å alla kom i höjtidsklär. Så skolle di ha fisk å gröd fârr de mestta, å kaffe å brö, å så fick di dansa i den gamla sâmmarstuan, å de vara te tätt ve dar, ingan de sluta. Här va gamla spilemanna, di vä ente så dyrbâra. Här jick många såna spilemanna åmkring å spilla fârr yll å ru.

1.) Dager, 2) Öl och råg.

3 januari 1925.

Anders Jakobsson.

Burlövmölla.

Möllaren Anders Jakobsson är född i Burlöv 1858.

Fadern var möllaren Jakob Andersson därsammastädés ("Jackop myllare"). Burlöv mölla, som är byggd 1760, är en av de äldsta av de numera sällsynta s.k. stubbamöllorna. Efter vad Jakobsson berättar, är den byggd av en präst och timret hade tillhört en klockstapel som stod på kyrkogården. "Där har ståd en kläckestapel po tjärregåren för i tiden. Så ble den närr-tan å kläckorna ble hängda åpp i torned, å timmored ble tad ti dinne myllan." - Burlöv mölla är väl underhållen och har mycket stor frekvens.

En ännu äldre stubbamölla som låg i trakten var Åkarps mölla, som på väderflöjelen hade årtalat 1674. Den var i gång ända till 1911, då den siste möllaren, som arrenderade kvarnen av f.d. riksdagsmannen Pehr Pehrsson, avled efter en olyckshändelse. Därefter stod den stilla en tid och blev nedtagen 1913.

Om Åkarps mölla och dess förste innehavare har And. Jakobsson berättat följande sägen, vari ingår motivet om den som går till Stockholm för att få kunglig dom och där-

efter på ett övernaturligt sätt blir hemförd, så att domen blir kungjord i kyrkan redan dagen därpå.

Sägner om Åkarps mölla.

Ågarpe mylla den va flyttad ifrån Dannemarke - ifrån Helsingör -

te Alnarp å ifrå Alnarp te Ågarp.
Den skolle va flyttad ifrån Dannemarke - ifrån Helsingör -

te Alnarp å ifrå Alnarp te Ågarp.
Å den såm satte åpp na i Ågarp han ville ha den skattlajd. Å alla myllarna po en mil åmkring di hadde rektihed te å lägga si imod ed. Å de jore alla myllarna,

di lä si imod ed, så han kunne ente få skattlajd den.

Utan så marschera han te Stäckhållm te kången. Jo där fick han rektihed te å mala. Å de va julaaftan. När han då hadde vad hos kången skolle han gå himm ijenn. Å när han då hadde gåd en taga, å de le udad kvällen, va de jo meningen han skolle lånt hus fårr natten. Så när de va gåd en tid, så hörde han där kom en rianes, å när den va mitt fårr han, så stanna han. Så ville den vidda här han skulle hänn. Jo han skolle te Skåne. Så sa han te han, han kunne sätta si åpp bag po hästen, så kunne han fylja me hann.

Å så tytte mannen di re en halftimmes tid eller va

de va, så va di ve Höjebro. Så sa han te han, ad här kunne han gå å, får han skolle te Romeleklint å spisa kvällsmad. (De va tråll så kallad).

Når han då kom himm te Ågarpså vad i lav me å legte julalega. Men han ville ente gå ing, utan han jick app po jällen å la si i höed. Så åm marnen så for han te prästen, å han fick ed åpplest i tjärkan julada, ad han fick rektihed te å mala.

Så la alla myllare si imod de, får de kunne alri hänga rätt ihopa, ad han kunne fåd rektihed å kången julafatan å kunne fåd ed åpplest julada. Så måtte han marschera te Ståckhållm fårr andra gången. Å när han då kom ditte kången, så sa kången, ad den myllan skolle ble skattefri.

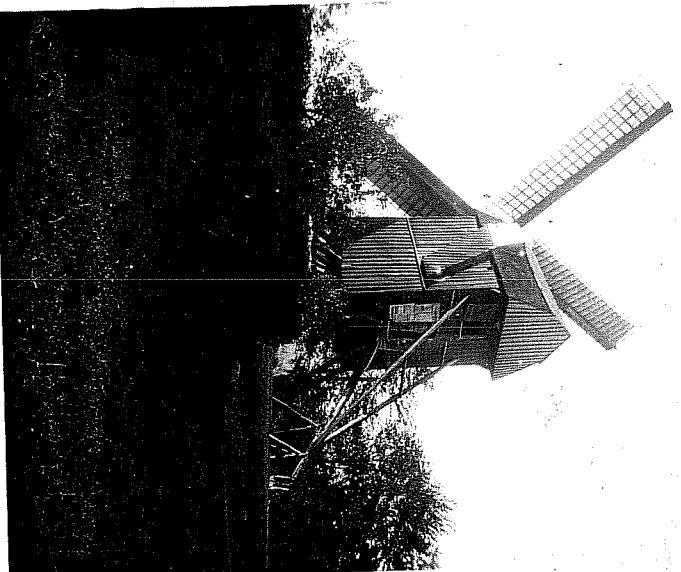
"Har du gåd den väjen två gånga, så ska du släppa å betala skatt".

Å hoden de hängor ihopa, de ved ja ente, men där va ingen skatt po den. Men sin så fick di bygga myllor å mala här såm helst, bara di ente slo vingana imod varandra.

Om Kronetors kvarn, som var en av de första "holländaremöllorna" som byggdes på trakten (den byggdes av patron Bergh på 1840-talet och lär vara den högsta väderkvarnen i Skandinavien) berättar And. Jakobsson, att byggmästaren, som hette Sjöström, skulle hämta ritningen i Köpenhamn.

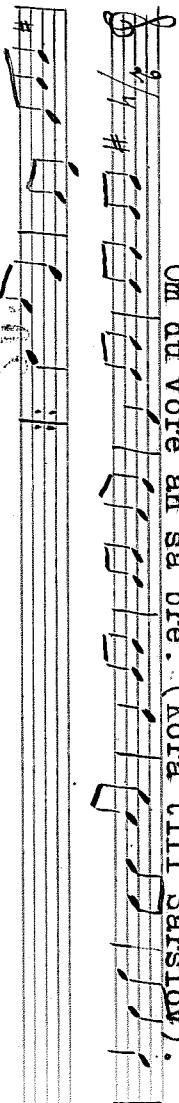
LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESAKTIV
MUSEUMSARKIV

Där va en myllebyggare såm hidde Sjöstrymn. Han böjde många myllor här åmkring. Å den han reste te Tjypenhamn eller te Dannermark å skolle ha ritningen där. Så stal di ritningen ifrå han, så han hadde ingen. "Ja de järr ingenting, fårr den siddor här" så så pega han po hoedad.

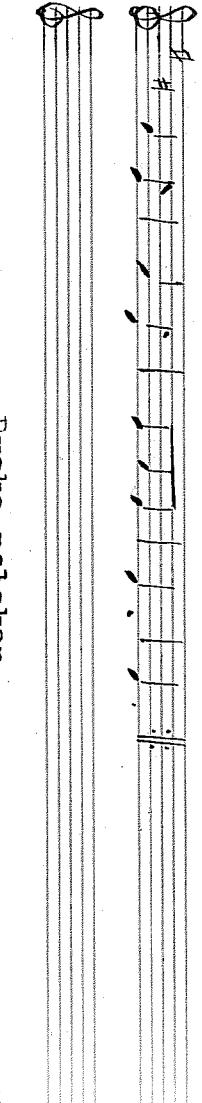
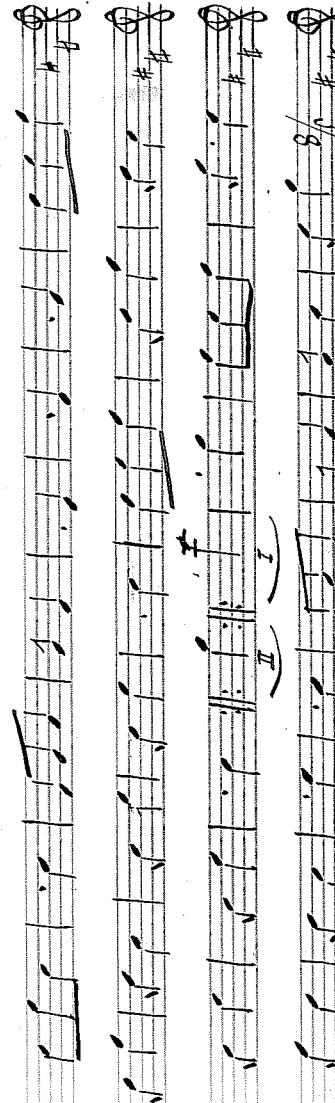

Burlöv mölla.

Dansmelodi och visor, s. 200
Om du vore än så bre. (Köra till Särsläg).
Gustaf Andersson, Töllan. 81.

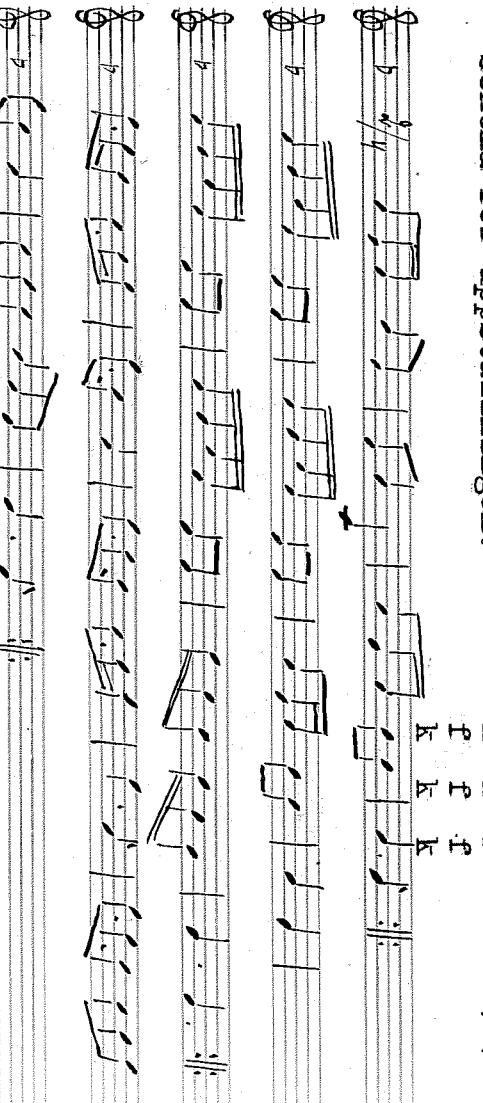

Kommer du och stjäljer mina roor. (Körepolska).

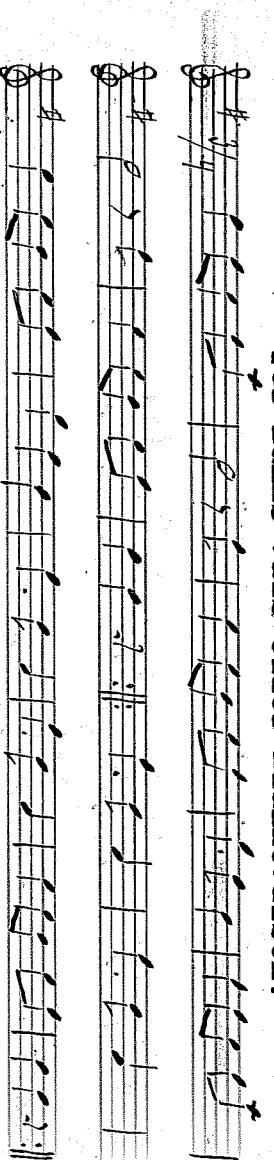
Ryska polskan.

(Dansades av 9 personer, 6 karlar och 3. fruntimmer).
Schema för uppställningen:

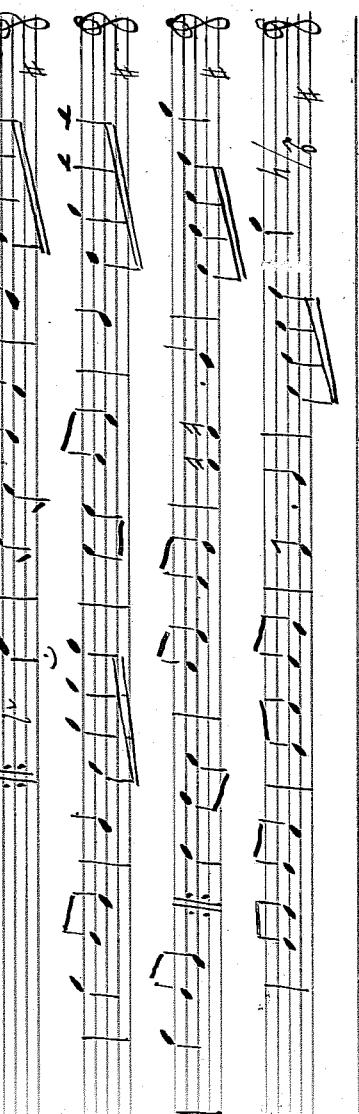

Per Banks vais eller Klånevalsen.

200

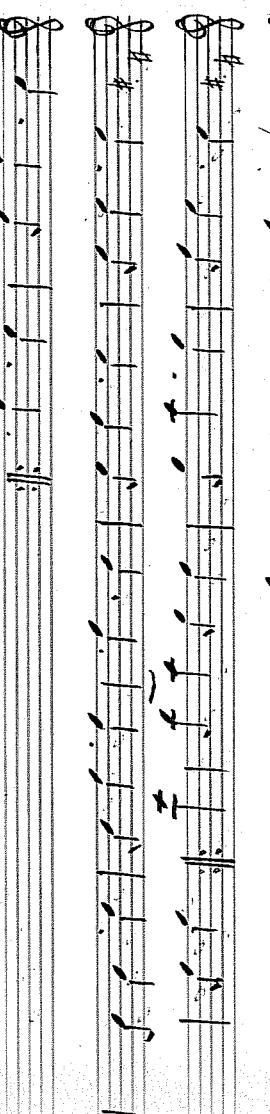

"Brännskadrillen" från Gullåkra.

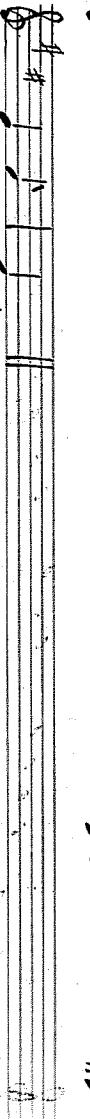

(I Gullåkra, Brågarps s:n, fanns på 1820- och 30-talen en hälsobrunn hos hemmansägaren Bengt Mårtensson (f. 1782, d. 1843). Den var mycket besökt av kurgäster och i den s.k. brunnsalen anordnades offentliga danstillsättningar).

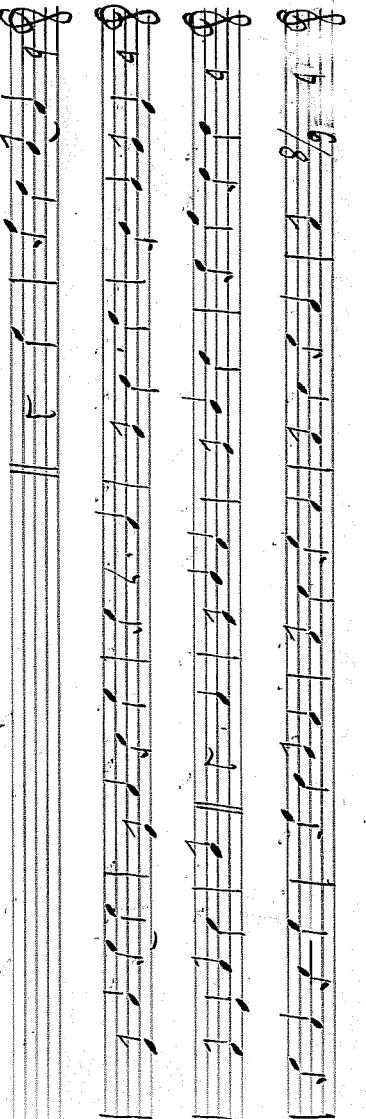
Kärleksvisa (ibland tusende kön)

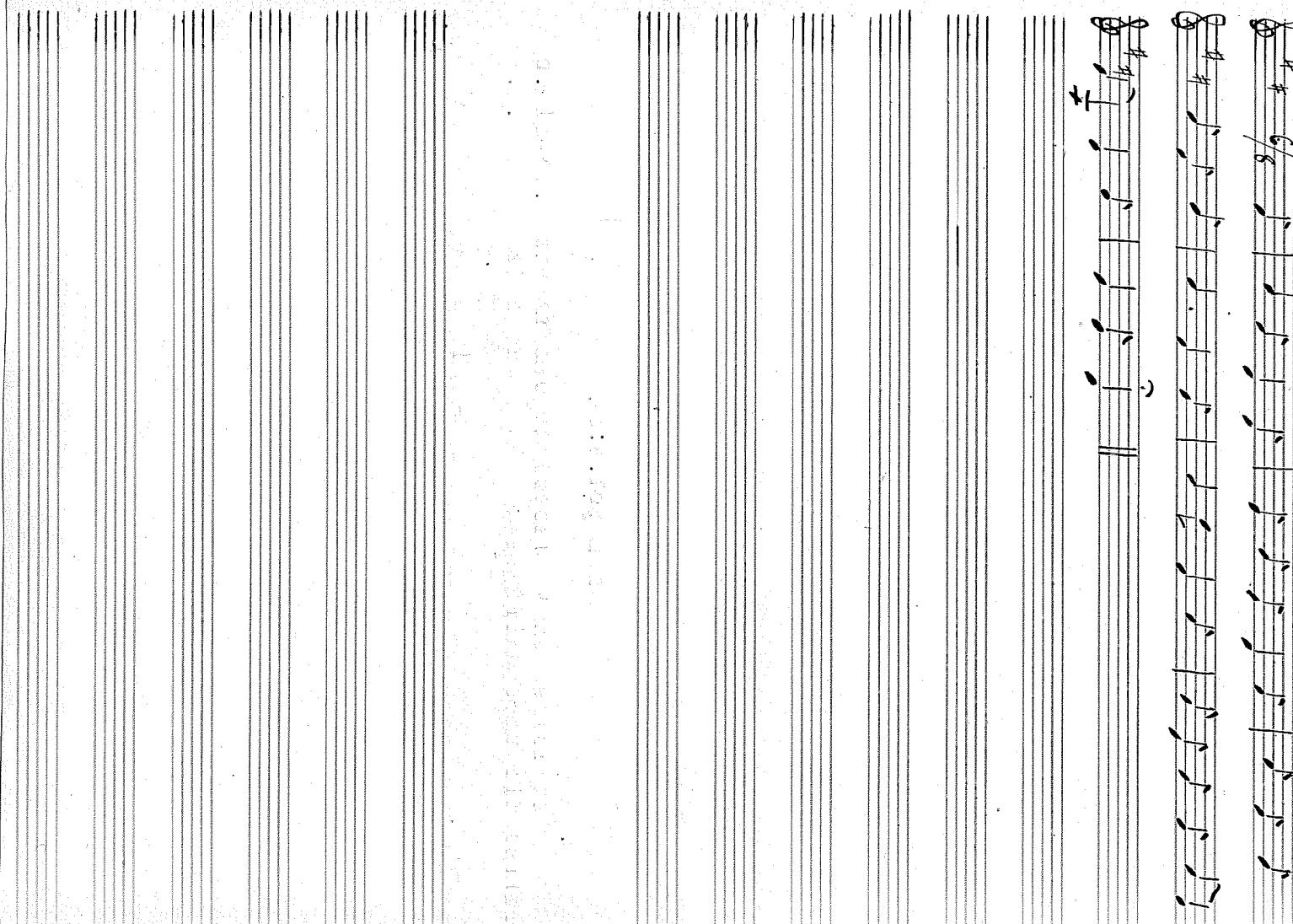
Jag står i tusen tanker.

Friarevisa (Den fjortonde).

Gräshoppan och myren.

R e g i s t e r .

Alnarp (Lomma s:n)	39, 45	Förning	43
Anekdoter 2, 3, 57, 60, ...	78	Gästabloss	3
68			
Arlöv (Burlöv s:n)	64	"Gillesbod"	41
Aska, förtäres	34	Gravskick	29, 30
Bakning	29	Gäss	40
Begravning	7, 33	Göingar	5, 6, 55
Betlehemsstjärnan	24, 74	Görlövbro (Kyrkeby s:n)	59
Bjereshög	36	Helenelund (- " - ")	66
Bostad, en husmans	49-52		
Bröllop	43	Hoveriarbete	39, 45
Burlöv	53, 56, 61 - 77		
Bäckahästen	3, 59	Hultén, Z., länsman	11, 54
Dalby (Torna h.)	33, 57	Huvudlös	64
Danser	10, 40	Häst, tvärstanner	28
Danskär	81		
5, 41, 80		Hästbyte	55
Djurslöv (Tottarp s:n)	3	Höstagille	76
Eld	27		
25		Julen	22-25, 47, 48, 71-74
Enskifftet	39, 61, 69, ann.	Järnvägens anläggning	41, 46
Fastlagen	8, 74	Kabbarp (Tottarp s:n)	6, 7, 63
Fjelie (Torna h.)	69	Kalvning	1, 26
Folkskola	30	Kardegille	15
Frieri	4, 38, 69	Karstorp (Lomma s:n)	47, 67

Katzler, S.J., husar	6	Ordstäv, danskt	41
Klinegille	40	Präster	36 ann., 58, .. 73
Klockstapel	77	Pingsten	 75
Knästorp	34	Påskan	 75
Korsstecken	25, 29	Quercus robur burana	.. 63
Kreatur	1, 26, 72	Ringning i kyrkan	25, 73
Krigstider	5	Ro i graven	29, 58
Kronetorp (Burlöv s:n)	8, 61, 79 6, 55	Romeleklint	 79
Krogar		Runstedt, länsman	 55
Kvarnar	77-80	Rökelse	 69
Kyrkogård	7, 29, 57	Sege å (Säje å)	3, 64
Lantvärvnet	år 1808	Sill, tjärad, gives korna	. 2
Lomma	 69	Skollärare	.. . . 31, 41, 53
Länsmän	 54	Skördearbete	 75
Lyte	.. . . . . 33, 34	"Slaget"	 33
Majfirande	 75	Släktsägen	 38
Matleda	 27	Smör	 26
Melodier	81-84		
Mjölkning	26	Spöke	4, 7, 23, 27, 56, 58, 63, 64, 65, 66
Mus, förtäres	.. . . . . 27, 34	Stanstorp (Nevitskögs s:n)	36
Mältider i skördetiden	75, 76	Stubbamöller	77
Nils Måansson i Skumparp	.. . 2	Sunnanå (Burlöv s:n)	56
Nyårsafton	.. . . . . 24, 73	Tiggare	.. . . . . 41, 73

Tirup (Tottarp s:n)	28, 34, 35	Vårbruket	26
Tirupa-käringen	1, 6, 9-32, 54	Välgörenhet	73
Tottarp	28	Värme	25
Trettonafton	24	Virvelvind	29
Troll	63, 79	Åkarp (Burlöv s:n)	5, 37-
Tyskakrogen (Tottarp)	6, 19		52, 63, 77-79.
Tågarp (Burlöv s:n)	65	Åldermannssysslans	35
Vallby (Kyrkheddinge s:n)	35	"Å-töj"	64
Varsel	66	Ätnehögar	47, 63, 67
Varulven	59, 65	Öl	40
Verser	36, 72		
Vilsegående	67		
Visor	10-18, 24, 42 82-84		

Förteckning på bilderna.

Hans Svensson, Kabbarp	sid. 8
Kjersti Andersson, Tottarp	9
Tyskakrogen i Tottarp	19
Klinehus i Tottarp	19
Tottarp n:r 3	20
Bengta och Olof Jeppsson, Tottarp	21
"Vanningen" i Tottarp	31
Tottarps kyrka	32
Hans Svenssons gård i Tirup	35
Jöns Nilssons hus i Åkarp	52 b
Burlöv mölla	80